

 **laiškai
lietuviams**

sausis / january 1988

Laiškai lietuviams

religinės ir tautinės
kultūros žurnalas

1988 / SAUSIS - JANUARY / VOLUME XXXIX, NO. 1

EINA METAI

Lacrima

Mūsų metai eina ir praeina,
Plaukia dienos, kaip upe vanduo...
Vieni kris... Kiti vėl tęs jų dainą,
Arba skausmą nebaigtą raudos...

Tik tenai, iš kur mums dienos plaukia,
Virš žvaigždynų, mėlyno dangaus,
Ten diena negėstanti mūs laukia,
Kur mūs širdys laimės giesmę gaus...

Ten ribos nėra, nebėga metai,
Ten jaunystė tveria amžina.
Skausmo audros, verdantys verpetai
Tiktai mūsų žemės dovana!

Ten aukštai, kur tik mintis pakyla,
Kur ištroškus skuba mūs dvasia,
Mūsų metai, amžiai ten sudyla
Amžinybės marių gelmėse.

Neturi Tu metų, Dieve mano,
Tavo laiko jūra — be krantų!
Į bedugnę Tavo okeano
Aš su savo dienomis krentu!..

(Iš Lietuvos)

“Aušros Vartų” Marija. Marijos metai, prasidėję per praėjusių metų Sekmines, baigsis šių metų rugpjūčio mėnesio 15 dieną.

MOTERŲ KUNIGYSTĖS KLAUSIMAS

K. V. ZAKARAUSKAS

Moterų kunigystės klausimas pastaruoju laiku tapo labai aktualus ir labai dažnai keliamas spaudoje, vedamos karštos diskusijos. Be to, reik pastebėti, kad šiuo klausimu gal daugiausiai rašoma ir kalbama Amerikoje, negu kituose kraštuose. Būdinga, kad net ir mūsų išeiviškoje spaudoje, kaip antai "Drauge" ir "Tėvynės sargo" žurnale jau buvo šiuo klausimu išspausdinti rašiniai. Taip pat reik pabrėžti, kad šis klausimas taip gyvai pradėtas nagrinėti palyginus ne taip seniai. Būtent, kai 1958 metais Švedijos protestantų Bažnyčia nutarė leisti ir moterims įsijungti į sielovadinę tarnybą. Toks leidimas sukėlė didelę sensaciją. Tokiam faktui spręsti atsirado įvairių komentarų. Žinoma, toks Švedijos protestantų sprendimas buvo naujiena ir visai protestantiškai bažnytinėi bendrijai. O vis tik ir toks švedų žingsnis rado pritarėjų, ne tik tarp protestantų, bet ir katalikų tarpe, ypač Amerikos moterų vienuolynuose, net ir kunigų tarpe. Pradėta aiškinti, kad Bažnyčios įstatymai yra vyrų paruošti, todėl moterys bažnytinėje veikloje neturi sprendžiamos rolės. Bet ar tai tiesa? Katalikų Bažnyčios istorija pateikia tiek daug moterų didelių ir reikšmingų darbų, nuveiktų Bažnyčios labui, ir jų pasišventimą Kristaus Evangelijos skleidimui. Tik prisiminkime, kiek moterys vienuolės praeityje ir šiandien yra nuveikusios didelių darbų misijų veikloje. Ir tai nebūdamos kunigėmis. Šiandien motina Teresė iš Kalkutos savo labdaros darbais yra nustebinusi pasaulį. Juk ji už tai buvo pagerbta net Nobelio premija. Neteko girdėti, kad ši moteris vienuolė būtų reikalavusi ją kunige išventinti.

Protestantams tokį žingsnį žengti didelių sunkumų nebuvo. Jie, šį klausimą spręsdami, nesusiduria su tokiomis kliūtimis, kurios neleistų moteris šventinti kunigėmis, nes jie, atsiskirdami nuo Romos Bažnyčios, atmetė ir Kunigystės sakramento šventimus. Bet toms Bažnyčioms, kurios Kunigystės

sakramentą laiko nenutrūkstamu paveldėjimu iš apaštalų, kad kunigystė teikiama tik vyrams, moteris šventinti kunigėmis yra sunki problema.

Honkongo anglikonų vyskupas, gavęs iš savo sinodo pritarimą, 1971 ir 1975 metais išventino kunigėmis tris moteris. 1974 m. Filadelfijoje episkopalai išventino vienuolika moterų. Bet jų Vyskupų Taryba šių moterų kunigystės šventimus paskelbė negaliojančiais, nors kiek vėliau dr. Coggan, anglikonų Bažnyčios vyskupas, rašė popiežiui Pauliui VI, kad anglikonų bažnytinėje bendrijoje pamažu didėja toks įsitikinimas, kad nebėra kliūčių moteris išventinti kunigėmis. Aišku, toks šios bendrijos žingsnis sukėlė naują kliūtį vesti dialogą dėl kunigystės esmės.

Moterų kunigystės klausimas tapo ypač aktualus, kai Jungtinės Tautos 1975 metus paskelbė Moterų metais. Buvo sudarytas komitetas, į kurį buvo pakviestas ir Šventojo Sosto atstovas. Šio komiteto tikslas buvo išaiškinti klausimą, kokia yra moters paskirtis visuomeniniame gyvenime. Žinoma, toks klausimas netiesiogiai rišasi ir su Bažnyčia, kokios gi iš tikrųjų yra moterų teisės ir pareigos bažnytinio gyvenimo veikloje? Toks minėto komiteto dėmesys buvo nukreiptas į moterų veiklą socialinėje srityje.

Antrame Vatikano vyskupų suvažiavime taip pat buvo daug kalbėta apie moterų veiklą bažnytinėje sferoje. Ir tai su pagrindu, nes šiais laikais moterys labai aktyviai reikišiasi visose visuomeninio gyvenimo srityse. Todėl visai nuoseklu, kad jos turėtų pasireikšti ir Bažnyčios apaštalavimo veikloje. Bet čia ir iškyla klausimas, kaip plačiai toji jų veikla turėtų reikštis. Neseniai dabartinis popiežius Jonas Paulius II jį aplankiusiems Castel Gandolfe pareiškė, kad šiais metais spalio mėnesį šaukiamas Romoje vyskupų sinodas, kuriame bus nagrinėjama, kaip moterys turėtų pasireikšti didesniu aktyvumu Bažnyčios misijinėje veikloje, ir kad jos

daugiau turėtų įsijungti į evangelizacijos, auklėjimo, tikėjimo tiesų mokymą. Bet labai aiškiai pabrėžė, kad jos nebus išventintos kunigėmis. Popiežius kalbėjo, kad vyrai ir moterys yra lygiateisiai, bet turi skirtingas charizmas ir darbo sritis. Taigi sinodas kalbės apie moterų veiklą Bažnyčioje. Popiežius taip pat paminėjo, kad Evangelijoje ne vieną kartą kalbama apie moterų dalyvavimą evangeliškoje veikloje. Be to, reikia prisiminti — popiežius pareiškė — kad kai kurios iš jų sekė Kristų ir apaštalus, kai kurios iš jų budėjo prie Kristaus kapo ir kai kurioms teko privilegija pranešti apie Kristaus iš mirties prisikėlimą.

Popiežius kalbėjo, kad moterų įsijungimas į bažnytinę veiklą yra reikalingas mūsų laikais, ypač skleidžiant Evangeliją, mokant tikėjimo tiesų, liturgijoje, teologijoje. Juk tai yra visų pareiga Bažnyčios misiją nešti į pasaulį. Sinodas tars tuo reikalu efektingą savo sprendimą.

Reik pasakyti, kad moterų kunigystės klausimas katalikų sluoksniuose sukėlė labai gyvas diskusijas. Šiam klausimui išspręsti buvo rašomos disertacijos, laikraščiuose rašomi straipsniai, spausdinamos brošiūros. Toks reikalavimas moteris išventinti kunigėmis buvo remiamas Šv. Rašto citatomis, istorinėmis datomis, įvairiais komentarais, sociologijos, psichologijos ir etnologijos mokslais. Atsirado ir tokių moterų kunigystės gynėjų, kurie aiškino, kad tam nėra prieštaravimų ir iš teologijos pusės. Įsisteigę sąjūdžiai šiam reikalui remti. Šio sąjūdžio rėmėjomis, ypač JAV, pasireiškė kai kurios moterys vienuolės, kurios ėmė griežtai reikalauti, kad būtų leista šventinti moteris kunigėmis. Antai 1975 m. buvo sušaukta Detrote konferencija, kurioje buvo nagrinėjama tokia tema: "Women in Future Priesthood Now, a Call for Action".

Dėl šio klausimo, taip besireiškiančio, ir net jau griežtai reikalaujant, ypač JAV moteris išventinti kunigėmis, turėjo oficialiai prabilti Bažnyčios aukščiausias autoritetas — popiežius. Be to, tokio klausimo išaiškinimas yra reikalingas ir ekumenizmo lai-

kais. Kokį atsakymą duoda Katalikų Bažnyčia? Šia proga reiktų paminėti ir Cincinnati arkivyskupą Bernardiną, dabartinį Čikagos kardinolą, kuris savo laiku buvo JAV Vyskupų Konferencijos pirmininkas. Jis 1975 m. spalio mėn. 7 dieną paskelbė, kad laiko sau pareiga ir reikalu remti Bažnyčios mokslą moterų kunigystės klausimu, kad jos negali būt išventinamos kunigėmis. Visi, kurie turi Bažnyčioje atsakomybę, negali sukelti net tokio pritariančio įspūdžio, kad reik palaukti, pasikeis Bažnyčios mintis, ar ji savo tylėjimu pritaris. Popiežius Paulius II kiekviena proga primena tokį Bažnyčios neigiamą nusistatymą moterų kunigystės klausimu. Jis yra tai pareiškęs minėtam Moterų komitetui. Popiežius pabrėžė, kad moterys, nors ir nebuvo pašauktos į dvylikos apaštalų skaičių, kas reiškia, kad jos taptų kunigėmis, bet jos buvo pakviestos sekti apaštalų mokinius ir būti jų bendradarbiomis. Nes tai buvo tokia Viešpaties valia. Todėl mes negalime jos pakeisti.

Anksčiau popiežius Paulius VI dar aiškiau pasisakė, pasikeisdamas laiškais su Canterburio vyskupu: "Katalikų Bažnyčios pažiūra, kad moterys nebūtų šventinamos kunigėmis, turi tam tikrus fundamentalius pagrindus". Be to, popiežius įsakė Tikėjimo kongregacijai ištirti keliamą moterų kunigystės klausimą, išaiškinti, kaip į jį buvo žiūrėta praeityje, ir dabartinius bandymus pritarti moterų kunigystei. Toks klausimas bei jam spręsti argumentai buvo išnagrinėti, pasiremiant Katalikų Bažnyčios tradicija ir Kristaus valia. Šiais argumentais ir aš pasinadojau, rašydamas šį straipsnį mūsų lietuviams katalikams.

MOTERŲ KUNIGYSTĖ IR BAŽNYČIOS TRADICIJA

Katalikų Bažnyčios tradicija liudija tą faktą, kad moterys visais laikais buvo išskirtos nuo šventimų vyskupystėn ir kunigystėn. Taigi pati tradicija liudija, kad Bažnyčia šiuo klausimu niekad nėra padariusi jokių sprendimų bei nutarimų, kurie būtų užuominomis dėl moterų kunigystės. Tai reiškia, kad Bažnyčia šią tradiciją ištikimai saugoja, taip kaip ją ištikimai saugoja ir

Rytų Bažnyčia. Vertas dėmesio toks faktas, kad Vakarų ir Rytų Bažnyčios yra vienos ir tos pačios nuomonės. Jos abi yra atmetusios reikalavimą šventinti moteris kunigais. Tik kai kurios eretiškos sektos pirmaisiais amžiais, pvz., gnostikai bandė ir moteris šventinti kunigėmis. Bet tai buvo tik pavieniai atsitikimai. Be to, tų moterų kunigiškos praktikos buvo ne visai aiškios, abejotinos. Tokių sektų faktus liudija šv. Irenėjus savo veikale "Adversus hereses", Tertulijonas savo veikale "De transcriptione hereticorum", Firmilijono iš Cezarėjos laiškas šv. Ciprijonui, taip pat Origeno komentaras pirmajam laišku korintiečiams ir kt.

Kaip reiktų aiškinti tokį Vakarų ir Rytų Bažnyčių nusistatymą prieš moterų iššventinimą kunigėmis? Teologai tvirtai laikosi to nusistatymo, kad Bažnyčia, ką ji veikia ir ką ji gali veikti, ji veikia globojama Šv. Dvasios. Tokį argumentą labai dažnai panaudojo ir didysis teologas šv. Tomas Akvinietis. Apač tada, kai yra kalbama apie šventus sakramentus.

Bet šia proga kyla klausimas: jei jau Bažnyčia iki šiol tokio nusistatymo nepakeitė, tai ar yra kokių nors įrodymų, kad ji ir ateityje nepakeis? Juk sakoma, kad pasaulyje nieko pastovaus nėra. Keičiasi laikai, keičiasi įvykiai, keičiasi ir nusistatymai. Ir tikrai, kas ilgus amžius buvo laikoma neliečiama ar buvo vengiama liesti, keisti, bet, pasikeitus socialiniams ar kultūriniais veiksniais bei sąlygoms, neretai būna pakeičiama. Ar panašus faktas negalėtų įvykti ir su pažiūra į moterį dėl jos kunigystės? Juk reikia atsiminti, kad pažiūra į moterį gali pasikeisti. Pirmiau moteris buvo laikoma žemesne už vyrą, bet pasikeitus kultūrinėms sąlygoms, šiandien jau moteris yra laikoma lygi su vyru.

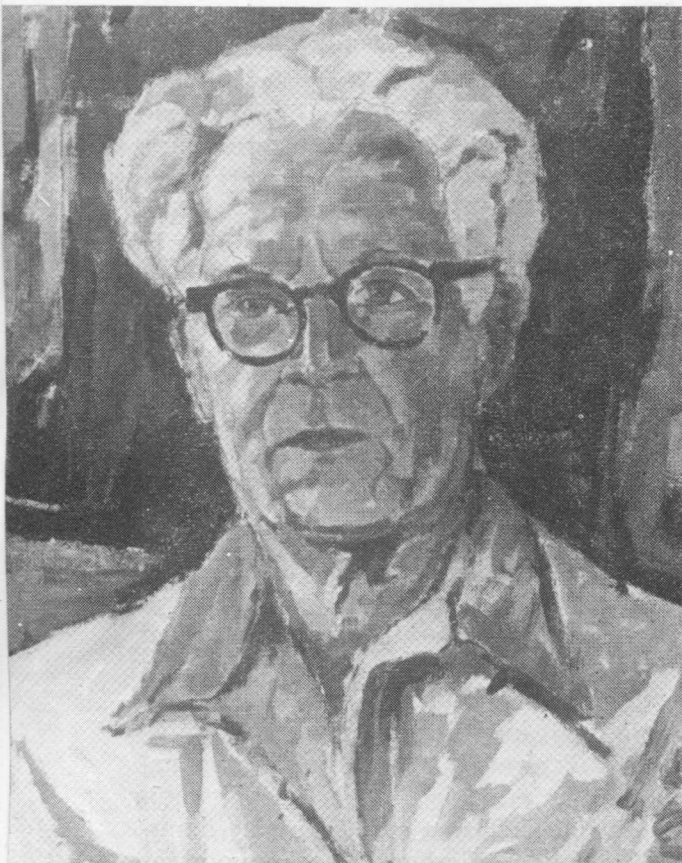
Reiškia, kad, kitados buvęs svarbus argumentas kokiam nors reikalui pagrįsti, šiandien gali neturėti reikšmės. Juk ir šv. Tomas Akvinietis įrodinėjo, kad moteris yra vyro pavaldinė. Aišku, jis tokį aiškinimą rėmė Sen. Testamento Genėzės skyriumi ir Timotiejaus laiško interpretacija (2,12-14). Tokią interpretaciją formulavo ir Gracija-

nas dekrete, kuris paremtas Senojo Testamento nuostatais, pagal kuriuos moterims buvo draudžiama įžengti į tą bažnyčios dalį, kuri buvo laikoma visų švenčiausia, ir atlikinėt bet kokius kitus altoriui patarnavimus.

Pastaraisiais laikais dėl minėtų argumentų vyksta polemika. Moterų kunigystės gynėjai tuos argumentus kvestionuoja ir kaltina Bažnyčios tėvus, kad jie buvę moterų priešai. Tiesa, kad jų raštuose yra nepalankių pasisakymų prieš moteris. Bet jų tokio priešiško nusistatymo nėra dėl jų bet kokios veiklos, bet tik dėl tos veiklos, kuri grynai skirta kunigams. Tai liudija Bažnyčios tėvų raštai. Bet būtų klaida sakyti, kad Bažnyčios tėvai buvo palankūs ir moterų kunigystei. Tokio nusistatymo apie moterų kunigystę laikėsi ir anų laikų teologai. Moksliniai tyrinėjimai aiškiai rodo, kad Bažnyčios tėvai ir teologai dėl moterų kunigystės klausimo rėmėsi Kristaus valia ir nuo apaštalų laikų nenutrūkstama tradicija, kuri liudija, kad kunigystė ir kunigiškoji veikla yra skirta išimtinai tik vyrams. Toks Bažnyčios nusistatymas aiškėja net ir iš apokrifinės literatūros, kurioje kalbama apie bažnytinę drausmę. Šv. Jonas Auksaburnis, komentuodamas šv. Jono Evangelijos 21 skyrių, labai gerai suprato, kad ten pareikštos mintys nekvestionuoja natūralaus moters nepajėgumo ir kad ji tik dėl to yra išskiriama iš kunigiškos pastoracinės tarnybos, kad toji tarnyba patikėta Petru.

Tais laikais, kada teologijos mokyklose buvo pradėta sistematingai kalbėti apie sakramentus bei kanoniškas teises, visada buvo pabrėžiama toji nenutrūkstamoji nuo apaštalų laikų tradicija, kad kunigystės šventimai buvo teikiami tik vyrams. Kanonistai rėmėsi Inocento III paskelbtu principu, kurį jis išdėstė laiške Valencijos ir Burgos vyskupams. Jis rašė: "Nors Mergelė Marija buvo garbingesnė ir kilnesnė už apaštalus, Kristus kunigystę patikėjo ne jai, o apaštalam. Ne jai Viešpats patikėjo dangaus karalystės raktus".

Tą pat liudija ir teologų raštų tekstai, pvz., šv. Bonaventūros, Richardo iš Mediaville, pranciškono, kuris antroje 13 amžiaus

Bronius Murinas.

Autoportretas.

pusėje aiškiai rašė, kad tik vyras gali administruoti sakramentus. Taip pat Duns Scotas ir kiti. Taip teologai ir kanonistai iki mūsų laikų laikėsi vienos ir tos pačios minties, kad kunigystės šventimai teikiami tik vyrams, nes tokia buvo Kristaus valia. Joks teologas ar kanonistas iki paskutiniųjų dešimtmečių neabejojo, kad yra buvusi tokia Kristaus valia moterims neteikti kunigystės šventimų, o ne vien tik Bažnyčios toks nusistatymas.

MOTERŲ KUNIGYSTĖ IR KRISTAUS VALIA

Tradicija aiškiai liudija, kad Bažnyčia kunigystės šventimus teikė tik vyrams. Jos pagrindinis motyvas tai ir buvo toji nenutrūkstamoji tradicija. Ji jos ištikimai laikėsi, nes ji tęsėsi nepertraukta nuo apaštalų laikų. Todėl nėra ko stebėtis, nes pagrindiniai ištyrus faktus ir Naujojo Įstatymo evangelijų tekstus, nerandame jokio aiškaus pagrindo

tvirtinti, kad katalikų Bažnyčia amžių eigoje būtų tokią tradiciją sulaužiusi ir būtų kada nors teikusi moterims kunigystės šventimus.

Tokia nenutraukiama tradicija aiškiai liudija, kad tikrai buvo Kristaus valia tik vyrus parinkti į tą dvylikos apaštalų skaičių. Ir šio fakto niekas negali paneigti. Bet tie, kurie siekia kunigystės moterims, kiek beįmanydami deda pastangas paneigti ir šį argumentą. Jie aiškina, girdi Kristus moterų į dvylikos apaštalų skaičių nepakvietė, tik dėl to, kad Jis laikėsi anų laikų pažiūros, kaip tais laikais moteris buvo traktuojama. Tų laikų pažiūra buvo nepalanki moterims. Ji buvo laikoma kaip antros rūšies žmogus. Todėl ir Kristus tokios pažiūros laikėsi ir moterų nekvietė būti apaštalais.

Bet ar tai tiesa? Ar Kristus paisė tų laikų pažiūrų, papročių bei rabinų draudimų? Jis jų nepaisė net ir tada, kai sukeldavo žydų pasipiktinimą Ypač tokių rabinų pasipiktinimą sukeldavo, kai Jis paliesdavo subatos šventimą. Taip pat Šv. Rašto komentatoriai įrodinėja, kad Kristus daug ką naujai pakeitė, net ir tai, kaip buvo žiūrima į moterį. Atsimintinas faktas, kai žydai pas Kristų atvedė viešą nusidėjėlę. Jie Kristui aiškino, kad tokią įstatymą liepia akmenimis užmušti. O ką Kristus jiems atsakė? Jo atsakymas buvo visai priešingas žydų įstatymui. Tikrai, jei būtų buvusi Kristaus tokia valia kviešti moteris į apaštalų eiles, Jis nebūtų paisęs ir tų laikų rabinų įstatymų nei jų papročių.

Be to, tie, kurie gina moterų kunigystę, aiškina, kad Kristus apaštalais pakvietė tik vyrus, o ne moteris, kadangi skaičius dvylika buvęs simboliškas. Toks skaičius reiškė dvylika Izraelio giminių. "Jūs, kurie mane sekate, atgimime, kai Žmogaus Sūnus sėdės savo didenybės soste, taip pat sėdėsite dvylikoje sostų ir teisite dvylika Izraelio giminių" (Mt 19, plg. Lk 22,30). Jei tai tikrai būtų tik simbolika, išeity, kad ateityje kunigėmis galės būti ne vien vyrai. Deja, tokio simbolizmo nežino evangelistai Morkus ir Jonas. O Mato ir Luko evangelijose tokie Kristaus žodžiai apie dvylika Izraelio giminių neturi ryšio su dvylikos apaštalų pašau-

kimu (Mt 10,1-4), nes iš tolimesnio konteksto pasirodo, kad tie dvylika bus pasiūsti veikti, o ne teisti Izraelio giminių. Tie minėti Mato ir Luko evangelijų tekstai nėra aiškūs, kad juose būtų išreikštas simbolizmas. Taigi tokio Kristaus pasakymo nereikia laikyti simbolizmu, o pasiuntinybe, kurią jie iš Jo gauna. Jis dvylika siuntė pamokslauti (Mt 3,14), kad jie veiktų Jo vardu ir Jo darbą tęstų.

Jau minėjome popiežių Inocentą III, kuris aiškiai nustatė priežastis, kodėl Kristus moterims nepatikėjo kunigystės, o tą galią suteikė apaštalams, nors Jo Motina buvo savo kilnumu ir garbe, kur kas aukščiau už apaštalus. Šiuo argumentu Bažnyčios tėvai pasiremdami, tęsė tradiciją, kad kunigystė teikiama tik vyrams. Jie aiškino, kad buvo tokia Kristaus valia, kad Jis savo Motinos nepašaukė kunigystėn. Ši argumentą ypač laiko svarbiu Rytų Bažnyčia. Bet tie, kurie kovoja dėl moterų kunigystės, tokio argumento nelaiko labai reikšmingu. Jie aiškina, kad Marija tiesiogiai dalyvavo savo Sūnaus žmonijos išganymo veikloje. Ir ji stovi visai kitoje plotmėje, negu buvo apaštalų paskirtis.

APAŠTALAI IR MOTERŲ KUNIGYSTĖ

Faktas, kad Marijos, Kristaus Motinos, nepaisant jos kilnumo ir garbės, nematyti Paskutinės Vakarienes metu. Nors ji buvo paimta į dangų, jos nėra dvylikos apaštalų skaičiuje net ir tada, kai Motiejus buvo renkamas būti apaštalu Judo išdaviko vieton. Panašiai buvo ir su Marija Magdaliute ir kitomis moterimis, kurios pirmos paskelbė žinią apie Kristaus prisikėlimą iš mirties. Tiesa, kad žydiškas mentalitetas neaukštino moterų, bet kartu reikia pripažinti, kad Apaštalų Darbų knyga ir šv. Pauliaus laišakai iškelia ypatingą moters rolę evangelizacijoje, ruošiant konvertitus. Be to, ir apaštalai padarė tiesiog revoliucinį perversmą, kai jie ėmė nepaisyti žydiškos bendrijos nusistatymo nebendrauti su pagonimis. Jie to nepaisė ir pradėjo evangelizuoti pagonis. Apaštalas Paulius be jokio svyravimo pasirinko bendradarbiu konvertitą Titą iš pagonių tarpo (Gal 2,3).

Kalbant apie apaštalų padarytus pakeitimus, reikia atsiminti, kad tai buvo daroma, pasiremiant Evangelijos mintimi ir dvasia. Taip elgėsi ir pirmieji krikščionys. Apie tai minima laiške galatams (3,27-28). Tačiau ir tada apaštalai kunigystės moterims neteikė, nors helenistinėje kultūroje moteris nebuvo taip traktuojama kaip judaizme.

Be to, reikia paminėti ir tą faktą, kad Naujojo Įstatymo tekstai ne visur griežtai pasisako dėl šio sakramento, iš ko būtų labai aiškiai suprantama, kad kunigystės negalima teikti moterims. Bet čia ateina pagalbon tradicija, nes kitaip būtų sunku Šv. Rašte rasti tokių aiškiai griežtų pareiškimų, kurie įrodytų, kad buvo tokia Kristaus valia, žinoma, jei nepaisytume Kristaus laikyenos ir apaštalų praktikos, kurią randame Evangelijoje ir Apaštalų darbuose bei jų laiškuose. Tai liudija, kad Bažnyčiai nebuvo suteiktos tokios galios — teikti kunigystę moterims.

Bažnyčios veiklos istorija mums aiškiai liudija, ką ji amžių eigoje yra pakeitusi ir ko ne. Kad ir žmonėms reikalaujant ir net grasinant nuo jos atsiskirti, vis tik ji nepabūgo ir savo nusistatymo nepakeitė. Ir jei Bažnyčia kokiu nors klausimu nedaro pakeitimų, tai tik dėl to, kad ji laikosi Kristaus valios. Bet tai nereikia Bažnyčios archaizmo, kad ji būtų suakmenėjusi mumija. Bažnyčia neturi galios sakramentų esmės keisti. Tie, kurie bando įrodyti, kad Naujojo Testamento tekstai duoda pagrindą moterų kunigystei, neatskiria arba sumaišo pirmųjų amžių krikščionių moterų veiklą su kunigystės šventimais. Taip pat klaidingai yra komentuojama šv. Pauliaus žodžiai apie lyčių lygybę prieš Dievą. Jie tuo remia moterų kunigystę. Tame šv. Pauliaus laiške (Gal 3,28) yra iškelta mintis, kad nėra skirtumo tarp vyro ir moters. Bet čia Paulius kalba apie krikšto malonę. Taip aiškina ir Bažnyčios tėvai. Tai reiškia neribotą lygybę visų, kurie gyvena krikšto malonėje. Bet tai nėra tas pat, kas pašaukimas moterų kunigystėn.

Redakcijos pastaba. Teisingai autorius rašo, kad "moterų kunigystės klausimas pas-

MEDJUGORJE: DIEVNAMIS TARP KALNŲ

(Ispūdžiai)

KĘSTUTIS TRIMAKAS

Mano kambariui trūko rakto. Galvojau, kaip išsaugosiu, ką vertingo atsivežiau: teturėjau rekordavimo mašinėlę ir pigų foto aparatą. Trūko rakto ir tualetiniam kambariui, kuris buvo bendras visiems antrame aukšte. Jame esančiam dušui trūko užuolaidos: imant dušą, vanduo tiško ant grindų. Iš ryto pradėjęs skusti barzdą, pastebėjau, kad nėra veidrodžio. Skutaus, čiupinėdamas veido odą pirštais.

Rytą pabudęs pastebėjau, kad pro langą matėsi kalnas, o jo viršūnėje — kryžius... Medjugorje. "Tarp kalnų".

* * *

Vakar čia atvykom prieš pat vidurnaktį. Autobusui sustojus prie užiegos namų, kelionės vadovas skirstė kambarius. Perskaitęs iškreiptą mano ir kažkokio Pat Jennings pavarde, pranešė, kad mudviem paskirtas tas pat kambarys. O buvau užsimokėjęs už atskirą kambarį: kaip gali mane dabar su kuo kitu į tą patį kambarį ikišti?! Man priėjus pasiaiškinti, vadovas paklausė, ar aš Pat Jennings pažįstu. Norėjau atsauti: "Kas man Pat Jennings!.. Nepažįstu ir nenoriu pažinti". Bet susilaikiau. Tik pasakiau, kad susimokėjau ir privalau gauti atskirą kambarį.

Užiegos kambarius išdalino bendrakeleiviams prieš mus: po du ir po tris į vieną. Mums nebeliko. Mudu nuvedė vieškeliu to-

---

taruoju laiku tapo labai aktualus ir labai dažnai keliamas spaudoje, vedamos karštos diskusijos". Abiejose pusėse yra ne tik pasauliečių, bet ir aukštųjų dvasininkų bei teologų. Ir vieni, ir kiti stengiasi pateikti įvairių argumentų, bet daugelio diskutuojančiųjų jie nepatenkina. Atrodo, kad tos diskusijos dar greitai nesibaigs. Gal ir gerai, kad diskutuojama. Diskutuoju, ieškant argumentų už ir prieš, šis klausimas turėtų pasidaryti aiškesnis.

lėliau į kitus namus. Antram aukšte virš restorano gavom po kambarį.

Man ausyse tebesikartojo užspringę žodžiai: "Kas man Pat Jennings!" O jis buvo draugiškas 38 metų vyras iš Pensilvanijos, dviejų dukrelių tėvas, ligoninės kapelionų talkininkas, pasauliečių maldos grupės vadovas. Kai kambarį teradom tik po rankšluostėlių, jis man davė savo atsivežtą. Jo troškimas, kaip ir mano — sustiprėti dvasia atsilankant Medjugorje.

* * *

Nuo tų namų 20-25 min. pėsčiom vieškeliu. Einant keliu, nelengva įsistatyti į piligrimines vėžes. Ne tai, kad vieškeliu praskubantys maži automobiliai "braukia" pėsčiuosius nuo siauro kelio... Juk čia Medjugorje!.. Lauktoji Medjugorje!.. Norėjosi dvasinio pakilimo, o čia — kambarys be rakto, dušas be užuolaidos ir skolintas rankšluostis... Ir kažkokia vidinė maišatis.

Bažnyčia prieš 9 val. ryto jau apypilnė. Gale priklaupęs, pasimeldęs, taikiau foto aparatu užfiksuoti bažnyčios erdvų vidų. Priėjo mergaitė ir paklausė, ar aš kalbu vokiškai ir ar aš galėčiau išklaudyti jos išpažinties. Čia pat šone buvo išpažinčių klausykla. Vos išėjus iš klausyklos, prisiartinu kunigas. Ir jis su tuo pačiu prašymu... Vėl į klausyklą... Trapi žmogaus širdis — Gėrio ir blogio kovos arena. Ir Gėrio traukimas. Ir ieškantieji išsilaisvinimo iš blogio. Vėl apsišprendę už Gėrį... Ir aš to Gėrio traukos bei dvasinio laisvinimosi liudininkas. Ir pats to ieškas...

Iš klausyklos išėjau, tarsi pats atlikęs išpažintį — džiugioj ramybėj. Vidinės maišaties — nė pėdsako. Tai štai *kas* čia vyksta... Medjugorje. "Tarp kalnų".

PAMALDOS DIEVNAMYJE

Pamažu atsiskleidė vietovės ritmas. Jos centras — šv. Jokūbo parapijos bažnyčia. Vietos gyventojai ją patys pastatė — pama-

žu per 32 metus. Keturiems apylinkės kaimeliams — gerokai per didelė. Senyvam žmogui, kurį visi gerbė, buvo “kažkas” užėję: jis ragino ir ragino statyti didelę. . . Lyg ne sau. . . Ir pastatė, kraipydami galvas, kam tokia didelė tuščiam slėny. Tarp kalnų. Tik dabar pamatė, kodėl reikėjo tokios.

Dabar nebetelpa. Kažin ar pasauly yra tokia kita bažnyčia, kuri būtų visą dieną tokia pilna? Ne į jos sienas ar lubas pasižiūrėti, kaip Romoj ar Paryžiuoj, bet iš širdies melstis balsiai ar patyliai ir giedoti.

Švenčių metu tai ne tik bažnyčia, bet ir jos visa apylinkė darosi per maža. Bet šio kiadieniais bažnyčia vos talpina, o dažnai ir nebesutalpina. Mišios kas valandą. 9 val. vokiškai — maldininkams iš Vokietijos ir Austrijos. 10 val. angliškai — atvykusiems iš JAV-ių, Kanados, Anglijos, Airijos. 11 val. prancūziškai — prancūzams ir kanadiečiams. 12 val. italams. Vėliau ispaniškai, kartais portugališkai. Mažesnėms grupėms naudojama šalutinė koplyčia. Po pietų bažnyčia vėl pripildoma kasvalandiniui Šv. Rašto ar kitų religinių temų aiškinimui įvairiom kalbom. 6 val. vakare prasideda trijų valandų pamaldos kroatiskai su įterpimais kitom kalbom: rožinis, mišios (jas kas vakarą concelbruoja keliasdešimt įvairių tautų kunigu; kartais skaičius viršija šimtą), giesmės, maldos ir ligonių palaiminimas. Šiose pamaldose dalyvauja ir jauni regėtojai. Jiems vieta paskirta bažnyčios gale, choro balkone, kad neatitrauktų žmonių dėmesio nuo vykstančių pamaldų. Tarp rožinio ir mišių jie pergyvena ekstazę. Tai laikas, kada jiems pasirodo Marija.

KRYŽIAUS KALNAS

Taigi bažnyčia stovi lygumoj tarp dviejų įsidėmetinų kalnų. Pirmasis yra tas, kurį pro savo kambario langą pastebėjau. Matai jį beveik iš bet kur visoj apylinkėj — su kryžium ant pačios viršūnės. Križavac.

Tik užlipęs ant paties kalno, pamatai, koks didelis tas cementinis kryžius. Pastatė jį vietos žmonės 1933 metais iš dėkingumo Išganytojui, prisimindami jo kryžiaus aukos 1900 metų sukaktį ir pašvėsdami jam save ir visą apylinkę.

Paskutiniu laiku yra ypač pagyvėjęs paprotys melstis tame kalne. Tą paprotį pagyvino Apsireiškusioji, per regėtojus pasakiusi: “Aš kasdien meldžiuosi po tuo kryžium... Užlipkit ir melskitės prieš kryžių, kuris buvo tam pastatytas. Jūs žinot, kad jis simbolizuoja Jėzaus auką”. Kryžiaus šventėj, rugsėjo 15, čia suplaukia tūkstančiai. Šiomet apskaičiuota 250.000 maldininkų. Mišios buvo laikomos kalno viršūnėje to kryžiaus papėdėje.

Nuo kalno papėdėj esančio nedidelio kaimelio iki pat kryžiaus viršūnės, į viršų vingiuodamas, kyla takas su kryžiaus stotimis, nusėtas žmonių kojom apšlifuotų akmenų ir dar gan aštrių uolų. Vietomis tenka nebe žengti, bet kopti uolom, ypač arti viršūnės.

Niekur savo gyvenime taip ilgai nėjau kryžiaus kelio, kaip čia. Buvo karštos saulėtos dienos vidudienis. Maldininkų ne tiek daug. Kai kurie būreliais, kai kurie pavieniui. Nemaža jaunimo. Kai kurie jau lipo žemyn. Pasikeisdavom keliom frazėm, dalindamiesi pakilios nuotaikos nelengvu išgyvenimu. Pastebėjau keletą lipant basom kojom.

Mano bičiulis Pat Jennings ištisą naktį praleido tame kalne. Sakė, kad, nors buvo gan šaltoka tą naktį, ten sutiko maldininkų. Taigi jų buvo dieną ir naktį.

Apsireiškusioji per regėtojus vietos žmonėms yra pasakiusi: “Brangūs vaikai, kryžius buvo Dievo plano dalis, kai jūs jį pastatėt”. Taip, Dievo plano viena dalis, kurią sekė kita. Išganytojui dėkingiems žmonėms Jo Motina pati, dėkingai pasirodžiusi, kvietė į talką išganymo darbe. Nuo Kryžiaus kalno viršūnės dešinėj matėsi jos Apsireiškimo kalnas.

APSIREIŠKIMO KALNAS

Kalnų juosta, dešinėj prasidėjusi Kryžiaus kalnu, kiek žemėja ir užsisuka į kairę, lyg bandydama apglėbti lygumą su žaliais vynuogynais ir balta bažnyčia. Po užsisukimo išsitiesęs kalnas vadinosi Podbrdo — “Kalno papėdė”.

1981 m. birželio 24 d. jo akmenuotame, nedideliais medžiais ir krūmais nusagstyta-

me šone keli jaunuoliai pamatė jauną Moterį. Nuo to laiko neišdildomai tapo paženklintas pats kalnas, tie jaunuoliai, apylinkė ir joje gyvenantieji.

Pakartotinai Pasirodžiusioji pasisakė esanti Palaimintoji Mergelė Marija: "Aš atėjau, nes čia yra daug tikinčiųjų. Aš noriu būti su jumis, atversti ir sutaikinti kiekvieną. . . pasakyti pasauliui, kad Dievas yra. . ." Tiems jaunuoliams ji rodėsi kasdien. Kasdien gausėjo ir žmonių minia. Tada valdžia uždraudė bet kam lankytis tame kalne. Jaunuoliai susirinkdavo parapijos bažnyčioj. Marija ėmė rodytis jiems kasdien ten, šoninėj koplyčioj. Vakare buvo įvestos pamaldos.

Kalnas liko pavadintas Apsireiškimo kalnu. Jo šone žmonių išmintas takas kyla į viršų tarp uolėnų ir krūmokšnių. Gerokai palypėjus, takas pasisuka į dešinę. Ten už keliasdešimt žingsnių pasirodo išmindžiota, uolom ir akmenim nusėta aikštė, kurios vidury tarp akmenų į žemę įbestas lieknas kryžius ženklina vietą, kur Marija pasirodė pirmą kartą. Aplink — pusšimtis kitų kryžių.

Dieną nesustojamai čia kopia įtikėjęsijie Marijos atsilankymu. Regėtojai yra pasakę, kad ji yra pažadėjusi toj vietoj duoti matomą nuolatinį ženklą jos pasirodymų tikrumui įrodyti.

Užkopęs čia jautiesi pasiekęs kažkokį tašką, atvirybę ar ribą, gal net kažkokį likimą. Gali pasijusti arčiau dangaus. Užkopę čia suklumpa tylioj maldoj. Grupės čia ima giedoti giesmes Marijai. Kai buvom čia birželio 24 d. su lietuvių piligrimine grupe, užlipę čia užtraukėm "Marija, Marija" giesmę iš širdies taip, kaip savo gyvenime dar niekad nebuvom giedoję. Po giesmės spontaniškai kilusiais žodžiais Marijai paaukojau čia tuomet atsilankančius lietuvius, visus išėivius tautiečius, visą lietuvių tautą, mininčią 600 metų krikšto sukaktį.

O dabar stovėjau lygiai toj pačioj vietoj ir prisiminiau tuomet grupėj buvusius bei kitus, kuriuos norėjau Marijos globai pavesti.

REGĖTOJAI

Iš šešių jaunų regėtojų trys tebepergyvena ekstazę kasdien vakarinių pamaldų metu: Marija (22 m. amžiaus), Ivan (22 m.) ir Jakov (16 m.). Pamaldose šiuo metu nedalyvauja Mirjana (22 m., studijuoja Zagrebe), Ivanka (21 m., ištekėjo 1986 m. gale) ir Vicka (23 m.; dėl skaudžios ligos lieka namuose).

Vietinio vadovo rūpesčiu, mūsų grupė turėjo progą aplankyti Apsireiškimo kalno papėdėj gyvenančias Vicką ir Mariją. Pats vadovas pabuvo vertėju. Nežiūrint tiek joms skiriamo dėmesio, jos yra paprastos, natūralios, be jokio dirbtinumo, neieškančios sau pripažinimo ar naudos, neimančios pinigų. Vicka yra iškalbesnė, socialaus būdo, jos veidas su kiekvienu klausimu keisdavosi: surimtėdavo ar šypsodavosi. Marija paprašė jos nefotografuoti; ji akimirką ilgiau pagalvodavo prieš atsakydama. Abi prisipažino, jog jų gyvenimas yra pasikeitęs, kad apsi-reiškusi Marija yra nepaprastai motiniška, jog ji nori, kad visi žmonės atsiverstų — tikėtų, melstųsi, išpažintų ir gyventų pripažindami Dievą taikoj ir ramybėj, jog patenkinta pradiniu žmonių atsiliepimu, bet norinti, kad ir iki šiol neatsiliepusieji į jos prašymus atsilieptų.

Kitą dieną Kryžiaus kalno papėdėj esančiam kaime mūsų grupė susitiko su 14 m. mergaite Marijana. Ji ir kita jos vienmetė draugė Jelena vidiniai patiria Marijos (kartais ir Jėzaus) balsą meldžiantis pavieniai arba vienmečių suėjime. Tai dažniausiai nurodymai maldai, dvasiniam gyvenimui ir artimo patarnavimui, kurių turiniu dalinamasi su paauglių grupių nariais. Panašią jaunimo grupę intensyviai dvasiniam gyvenimui, Marijos prašymu, jau anksčiau yra pradėję regėtojai Ivan ir Marija, kurie gauna nurodymus jų įprastinių ar specialių ekstazių metu. Arčiau su tom grupėm susipažinusieji labai teigiamai atsiliepia apie šias jaunimo grupes. Jėzuitas Robert Faricy tvirtina: "Marija juos dvasiškai suformavo tokiu būdu, kurio nesu užtikęs jokioj religinėj bendruomenėj, nei seminarijoj, nei kokiam vie-nuolyne. Maldos gyvenimas persunkia visus

Bronius Murinas.

Žilvičių stuobriai (1983).

jų veiksmus. Jie visad prisimena Viešpaties ir Marijos buvimą. Jie mato Jėzų kituose. Jie yra paslaugūs šeimoj ir bendruomenėj... Ir visgi jie yra, kaip ir kiti jaunuoliai, visiškai natūralūs bei normalūs”.

NUOSTABŲ REIŠKINIAI

Daug žmonių savo akimis yra matę nuostabius pasikeitimus saulėje: ją didėjant, pulsuojant, spinduliuojant neįprastom spalvom. Užrekorduota nemaža staigių pagijimų. 1981 m. spalio 22 d. daug kas matė kryžių ant Kryžiaus kalno tampant šviesos stulpu su moters siluetu kryžiaus papėdėj. Po to regėtojams Marija pasakė: “Visi šie ženklai yra stiprinti jūsų tikėjimą”.

Kitas fenomenas, kurį stebi ir kuriuo stebisi šventoriuj esantieji (jų tarpe ir aš, kai ten buvau), yra tapęs kasdieniniu reiškiniu. Kas vakarą prieš vakarines pamaldas

iš visų apylinkių suskrenda tūkstančiai paukščių. Jie susimeta į bažnyčios šventoriuj esančius medžius kaip tik priešais dievnamio fasadą, kur viduj choro balkone susirenka jaunieji regėtojai. Jie ten čirškia ir čulba per pirmą vakarinių pamaldų dalį. Staiga vienu metu visi paukščiai nutyla. Tai tiksliai sutampa su laiku, kai regėtojai bažnyčios viduj ekstazėj ima regėti Mariją. Kai ekstazė pasibaigia, paukščiai vėl ima čirškėti ir išsiskraido.

ŽMONĖS

Vėlyvą, bet saulėtą rugsėjo savaitę čia buvo keli tūkstančiai žmonių. Savaitgalį suvažiavo dar daugiau. Dvasinį pagrindą vietojei yra davę vietiniai gyventojai, kurių parapijos ribose yra apie pustrečio tūkstančio. Ne visada jie buvo tokie uolūs. Prieš Marijos pasirodymą daugelis buvo katalikai

labiau iš įpročio bei tradicijos, negu iš gyvo įsitikinimo; nemaža buvo ir visai atvėsusių. Nelengva buvo juos įtikinti antgamtiniais įvykiais, tuo labiau jų pačių apylinkėj, ir dar paaugliams, kurie tuoj pat buvo įtarti narkotikų vartojimu.

Tačiau dabar buvo 1987-ji, nebe 1981-ji metai. 1984 m. kovo 1 d. Apsireiškusioji per regėtojus pasakė: "Aš pasirinkau šią parapiją ir aš noriu ją vesti... Pradėkite atsiversti. Šiuo būdu visi tie, kurie čia atvyks, galės atsiversti".

Kas ketvirtadienį Pasirodžiusioji ėmė skatinti parapiečius susirinkti vakarinėms pamaldoms, melstis, susitaikinti, atgailauti, pasninkauti. Ji juos kvietė, skatino, ragino, kartais pasisakydavo jais benusivilianti, ir vėl kviesdavo, įvertindavo jų pastangas, nuolat dėkodavo, guosdavo ir vėl skatindavo, rodydama savo motinišką širdį.

Motina ištvėrė kviesdama. Vietiniai ištvėrė atsiliepdami. Šiokiadieniais dienos metu jų tiek nematysi bažnyčioj. Bet tris valandas užtrunkančiose vakarinėse pamaldose bažnyčioj jų yra dauguma. Giliai nu-teikia jau vien pamatyti ir išgirsti jų meldimąsi ir giedojimą sutartinai, balsiai — iš širdies.

Bet dienos metu bažnyčioje ir apylinkėje matai atvykusius iš kitur. Jie čia sukuria spalvingą, bet maldingą nuotaiką. Jų didžiąją daugumą sudaro įsitikinusieji, iš arčiau ir toliau sužinoję apie Pasirodžiusiąją, jos persėjimus bei skatinimus. Kai kurie jų atvyksta čia nebe pirmą kartą — atsigaivinę kartą, vėl grįžta Medjugorje išskirtine dvasine nuotaika pagyventi ir sustiprėti. Kai kas — su ypatingais norais ar prašymais: susitaikinti, artimą žmogų religijon pakreipti, svarbią problemą išspręsti... Pasitaiko ieškančių, abejojančių, sąžinėj slegiamų. Pasitaiko ir "pro šalį pravažiuojančių". Visiems čia yra galimybė Marijos globoj būti Gėrio paliestiems.

Aš pats penkių dienų laikotarpy sutikau (arba išgirdau esant) anglus, airius, amerikiečius, austrus, afrikiečius, olandus, italus, ispanus, prancūzus, kanadiečius, brazilus, vokiečius, vengrus, belgus, lenkus, indus,

korejiečius, filipiniečius, puertorikiečius, egiptietį ir singapurietę. Mūsų tautiečiai čia irgi atvyksta, nors jų ši kartą nesutikau.

Minioje žmonėms įprasta prarasti individualumą. Aš niekur nemačiau žmones taip išlaikant savo individualumą, kaip čia Medjugorje. Čia nebuvo minios, o daug asmenų. Įsitikinimas, tikėjimas, nuoširdus pamaldumas — tai atsispindėjo jų elgesy, maldose, giedojime.

Su mūsų grupe iš Čikagos buvo atvykus maža jaunų televizijos filmuotojų grupė. Nors jų tikslas buvo tik susukti video filmą, po poros dienų jie jau nešiojo ir kalbėjo rožinį. Stebėtina, kad didelė dalis maldininkų buvo jauni žmonės. Stebino ir tai, kad buvo daug vyrų, tiek jaunų, tiek ir vyresnio amžiaus.

IŠPAŽINTYS

Jau pačios pirmos minutės bažnyčioj mane, kaip lašą, iliejo į širdžių su Dievu susitaikinimo srovę. Apsireiškusiosios nuolatinis raginimas, skirtas josios "sūnums ir dukroms... visam pasauliui" yra: "Atsiverskite ir nedelskite..." Atsiversti — tai palikęs blogį ir beprasmiškumą, visa širdimi orientuotis į Dievą. Pirmasis žingsnis — išpažintis.

Nors bažnyčios viduj buvo kelios išpažinčių klausyklos, pamaldų metu būdavo tiek daug žmonių, kad spūsty būtų sunku prie jų prieiti. Išpažintys buvo klausomos lauke, po atviru dangum, aplink bažnyčią, prie bažnyčios sienos ar aikštelėj pasistačius vieną kėdę, ar dvi, ar stačiom, ant žemės padėjus lentelę su užrašu, kokia kalba išpažinčių klausai.

Atlikęs viso gyvenimo išpažintį, kasdien klausiau išpažinčių rytą ir vakare, kartais keturias valandas per dieną. Klausant išpažinčių 20-40 kunigų, nebūdavo spūsties nei skubėjimo. Išpažintys galėdavo išsivystyti į trumpus ar ilgesnius pokalbius moraliniais ir dvasiniais klausimais. Esant mažiau vokiečių kunigų, pas mane ateidavo daugiau vokiškai, negu angliškai kalbančių. Buvo atėję ir du nekatalikai, pajutę trauką į Gėrį bei norą išsivaduoti iš blogio.

Kartą besiantinant prie Marijos statulos šventoriuje, viena jauna moteris šuktelėjo savo draugei, rodydama į mane ranka: "That's the priest! That's him". Pribėgusi apkabino mane, dėkinga; manęs paprašė su ja nusifotografuoti. Man buvo aišku, kodėl ji rodė tiek džiaugsmo ir dėkingumo. Šypsodamasis atsakiau jai: "That's not me, but Our Lady". Ji buvo pas mane išpažinties vos prieš porą valandų: ilgus metus sukaustęs destruktivus jausmas nepaleido jos nei išpažinty, o tik ryškiau atsivėrė, kaip žaizda. Aš patariau nueiti prie Marijos atvaizdo su ja apie tai pasikalbėti. Sakiau, kad ji padės. Tai ji ir padėjo.

Nuo to laiko visus penitentus su didesnę problemom siunčiau pas Mariją. Vietinis pranciškonas savo popietinės kalbos metu citavo vieną vyskupą, kuris sakėsi, kad jam čia, Medjugorje, klausant išpažinčių, jis juto Mariją esant kartu. Įsitikinau čia ir aš jos asmenišku rūpestingumu kiekvienu.

MARIJOS ŽODŽIAI

Nors Marija išrinktiesiems regėtojams tepasirodo kasdien, viešai ką kitiems paskelbti nuo 1987 m. pradžios ji yra pasakiusi tik kartą per mėnesį, 25-ąją mėnesio dieną. Jaunuoliai girdi Mariją kalbant jų gimtąja kalba, t.y. kroatiskai. Po ekstazės vienas iš jų tuoj pat užrašo žodžius ir paduoda vietos kunigui. Paklausius vienos regėtojos, ar ji prisimena tiksliai, ji atsakė, kad ji "laiko" tuos žodžius mintyse be jokių sunkumų. Pateikti žodžiai tuoj pat išverčiami į keletą kalbų ir paskelbiami per garsiakalbį.

Rugsėjo 25 d., man tebesant Medjugorje, Marijos žodžiai buvo šie: "Brangūs vaikai! Aš noriu ir šiandien jus visus kviešti maldai. Tegul malda būna jūsų gyvenimas. Pašvęskit savo laiką vien tik Jėzui. Jis duos jums viską, ko jūs ieškot, ir jums apsireikš. Šėtonas yra stiprus: jis tyko kiekvieną jūsų išbandyti. Melskitės: tokiu būdu jis negalės nei jūsų pažeisti, nei jus sukliudyti pakeliui į šventumą. Per maldą aukit link Dievo diena iš dienos vis labiau. Dėkoju jums už atsiliepiamą į mano kvietimą".

Br. Murinas.

Upelis (1985).

Tai lyg trumpa evangelija, charakteringai prasidedanti "Brangūs vaikai" kreipimusi, asmeniškai visai užangažuojanti Dievui (gyvenimu kaip malda; visu laiku vien Jėzui), Sūnaus vardu viską pažadanti ("viską duos", "visai apsireikš", apsaugos nuo blogio), dėkingumu pastabiai įvertinanti čia susirinkusiųjų, o taip pat visam pasauly beatsiliepiančiųjų pastangas. Taipogi tai trumpa santrauka to, ką ji yra sakiusi per šešerius metus.

Sekančią dieną šie žodžiai jau buvo aiškunami įvairiom kalbom popietiniuose susirinkimuose, o taip pat buvo perduoti į kitus kraštus paskelbti kiek galima plačiau pasauly.

1987 m. sausio 8 d. Marija Medjugorje parapijos bendruomenei (o kartu ir visai žmonijai) pranešė: "Laikas jau yra atėjęs, kad tai, ko mano Viešpats norėjo, yra įvyk-

dyta". Padėkojus už atsiliepiamą į jos kvietimus, ji pasakė, kad nuo dabar ji duos nurodymus tik kas mėnesį; nežiūrint to, ji pasilieka su jais.

Kas yra įvykdyta? Apsireiškusioji pakankamai aiškiai ir nedvejojanti stipriai yra paskelbusi apie laiko rimtumą, apie būtiną reikalą visai žmonijai atsiversti — gręžtis į Dievą. Ir žmonės ėmė atsiliepti. Pirmiausia — patys jauni regėtojai (kai kurie tiesiog heroiška), paskui jų draugai dvasiinio gyvenimo būreliuose, su jais — visa Medjugorje parapija, tapusi orientavimosi į Dievą centru pasaulyje. Kiekvieną su atvira širdimi čia atvykusį Apsireiškusioji paličia ir lydi, kur bevyksta. Jos platinami žodžiai siekia dar toliau — kiekvieną, kuris atvirai jų klausos ir į juos atsiliepia.

MEDJUGORJE: TIKROVĖ IR SIMBOLIS

Kaipo tikrovė, Medjugorje yra vietovė, kaip jokia kita. Nebent Liurdas, bet ir tai ne visai. Ją pajusti gali tik tas, kas širdimi atsiveria. Taip, kaip motinai. Kas gi gali suvokti, kas yra motina? Tik tas, kas ją kaip motiną patiria. Taip ir čia. Medjugorje savo esme yra Motina. . . Motina, apsi-reiškusi savo vaikams vietovėje — tiksliau, bendruomenėje — šiuo pasauliui lemtingu laiku.

Simbolis yra varde: Medjugorje. "Tarp kalnų". Tarp Križavac (Kryžiaus kalno) ir Podbrdo ("Kalno papėdės", Apsireiškimo kalno). Tarp Jėzaus ir Jo Motinos. Tarp dviejų labiausiai besimylinčiųjų yra Medjugorje, bažnyčia, malonės vieta — kiekvienam ir visai žmonijai. Marija motiniškumu apsi-reiškia čia žmonėms dėl Sūnaus. Sūnus išganytu laimina čia žmones dėl Motinos.

* * *

Iš mano kambario — nors be rakto — niekas nebuvo išnešta. Išmokau imti dušą be užuolaidos ir netaškyti vandens ant grindų. Net ir suradęs veidrodį kitam kambariui, senajame skutau barzdą, čiupinėdamas veido odą pirštais. Pažinau ir džiaugiaus pažinęs Pat Jennings ir kitus, čia atvykusius ir bebuvojančius. Maišatis buvo dingus. Viduj — ramybė ir džiaugsmas, nes buvau ma-

lonės vietoj "Tarp kalnų" — Medjugorje.

Pastaba. Šiame aprašyme išreiškiu vien savo asmeninį įsitikinimą, kuris pagrindinai remiasi knygoje, straipsniuose bei kituose viešuose pareiškimuose išreikštom išvadom bei asmeniniais įsitikinimais, nuodugnai su tais įvykiais Medjugorje susipažinusių autoritetų, tokių kaip pasauly pirmaujantis Marijos apsi-reiškimų teologas-istorikas Abbe Rene Laurentin, pasaulinio masto teologas Hans Urs von Balthasar, tarptautiškai žymus mariologas kun. Michael O'Carroll, CSSp., Jugoslavijos vyskupų konferencijos doktrinos bei tikėjimo komisijos pirmininkas Split arkivysk. Frane Franič, Jugoslavijos Katalikų Bažnyčios primas Zagrebo kardinolas Kuharič ir kt. (plačiau žr. mano straipsnį "Marijos apsi-reiškimai Medjugorje?" *Latškuose lietuviams*, 1987 m. gruodžio mėn. nr.). Tikėjimas šių įvykių antgamtiškumu galutinai priklausys nuo Bažnyčios vadovybės oficialaus sprendimo po to, kai speciali bažnytinė komisija baigs savo tyrimus.

GYVENTI VARGINGAI IR BŪTI TURTINGAM

CHIARA LUBICH

"Aš moku gyventi vargingai ir būti turtingas. Man pažįstamos visokios gyvenimo sąlygos: būti sočiam ir alkanam, būti turtingam ir skursti" (Fil 4,12).

Filipiečių bendruomenė, viena labiausiai šv. Pauliaus mylimų, kai jis buvo kalėjime, siuntė jam aukų. Šv. Paulius buvo didžiai dėkingas ir pilnas džiaugsmo ne tiek dėl to, kad filipiečiai jam padėjo, kai jis kentėjo stoka, bet labiau, kad jų dosnumas rodė, jog Evangelijos dvasia buvo tarp jų labai gyva. Jis irgi jiems priminė, kaip išmoko būti patenkintas savo būkle, nenorėdamas apsunkinti bendruomenių. Jis visa galėjo Kristuje, ir jokios žemiškos sunkenybės nepajėgė jo prislėgti.

Jėzaus dėka, kuris jame gyveno, šv. Paulius galėjo pakelti neturtą ir vargą, visas sunkenybes pasitikdamas nepalaužiamu tikėjimu ir drąsa. Jis žinojo, kad visa tai reiš-

kė ne ką kita, o tik Jėzaus kryžių, kurio apkabimas, Evangelijos pažadu, nešė šimteriopą atlyginimą materiališkomis gėrybėmis ir ypač dvasiškomis.

Jo karšta meilė Jėzui padėjo jam suprasti, kaip jis turėjo elgtis, kai gyveno apstume. Yra žinoma, kad tiems, kurie valdo turtus, sunkiau naudoti juos tinkamai. Kokiu būdu šv. Paulius tai darė? Naudodamas pinigines aukas, kurios ateidavo iš įvairių vietų, padėdavo labiausiai stokojančioms bendruomenėms. Toks jo elgesys padeda kiekvienam suprasti, kad dalinimasis materialinėmis gėrybėmis lygiai taip svarbus, kaip ir dalinimasis dvasiniais turtais, kuriuos mums paliko Jėzus.

Čia mąstomi apaštalo žodžiai tikrai tinka ir mūsų laikams. Kai svarstome piniginius reikalus, mūsų galvosena gali pasimesti tarp dviejų kraštutinumų, diametraliai priešingų Evangelijos dvasiai. Vienas jų yra tai, kad sunkenybių akivaizdoje lengvai galime pasiduoti nerimui, rūpindamiesi ateitimi ir leisdami mus prislėgti kartybei bei baimei. Antras — kai viskas klojasi gerai, mus gali įtakingai paveikti pakili nuotaika, pasitenkinimas savimi ir savimyla.

Kaip tada mes galėtumėm pagal čia mąstomus apaštalo žodžius gyventi? Žinodami — kaip šv. Paulius žinojo — kaip gyventi varge ir apstume. Mes žinosime kaip gyventi nerurte, jei finansinėse sunkenybėse pasitikėsime dangiškojo Tėvo Apvaizda. Jis rūpinasi mumis, jei mes siekiame jo karalystės. Tačiau mes turime imtis iniciatyvos ir be sielojimosi daryti viską, kas tik įmanoma, mūsų problemoms išspręsti. Sielojimasis rodytų mūsų tikėjimo stoką. Mes žinosime, kaip gyventi apstume, jei savo ekonominius išteklius naudosime, vadovaudamiesi teisingumu ir meile tikriesiems krikščionių santykiams ugdyti. Tad bandykime šį kartą savo gyvenimo finansinį aspektą taip praktikuoti, kad neužmirštumėm ir artimo reikalų. Taip darydami, visada galėsime būti atsivėrę Dievo veikimui ir jo norui įgyvendinti mūsių savo karalystę.

Iš anglų kalbos išvertė KOSTAS PAULIUS

Gerbiamoji Ponia Udriene,

Skaičiau "Laiškų lietuviams" lapkričio mėn. numeryje Jūsų laišką redaktoriui dėl "labai išėjusio iš mados" Susitaikymo sakramento. Jūsų patyrimas sakąs, jog net jaunimo stovyklų ir kursų kapelionai, atrodo, tuo reikalu nesuinteresuoti. Nurodote ir porą galimybių jaunimą sudominti išpažintimi. Aš taip pat rengiausi tuo klausimu rašyti. Bet kaip tik šiomis dienomis gavau iš Lietuvos kasetę su įrašytu Lietuvoje jaunimo labai mėgstamo kun. Sigito Tamkevičiaus pamokslu apie išpažintį. Kaip žinote, dabar kun. Tamkevičius kenčia Sibiro kalėjime. Savo pamoksle jis aiškina, kaip į išpažintį žiūri ateistai ir kaip turėtų žiūrėti katalikai. Jis cituoja sakinį po sakinio iš vieno komunistų laikraščio, kuris bando suniekinti išpažintį ir parodyti, kad ji net kenksminga žmogaus asmenybei ugdyti. Manau, kad versta su tuo pamokslu susipažinti ir "Laiškų lietuviams" skaitytojams.

Kun. Jonas

Praėjusią savaitę, ketvirtadienį, mūsų rajoniniame laikraštyje buvo įdėtas toks straipsnis: "Ką žmogui duoda išpažintis?" Straipsnis skirtas ir tikinčiajam, ir ateistui. Po straipsniu pasirašęs filosofijos mokslų kandidatas Kibickis(?). Gavėnios metu katalikai visada eina daugiau išpažinties, negu kitu metu, ir tikriausiai ne atsitiktinai gavėnios metu buvo įdėtas šis straipsnis į rajoninį laikraštį. Šitas straipsnis duoda gerą progą pakalbėti apie išpažintį. Ir, žinoma, pirmiausia apie tai, ką šitas straipsnis rašo. Pažiūrėkim, ką mūsų laikais rašo "mokslų kandidatas".

Mokslų kandidatas jau yra mokslininkas. Žmogus, kuris ant pečių nešioja ne puodynę, o galvą. Šis mokslininkas rašo, kad tikinčiuosius eiti išpažinties verčia *baime*. Vadinas, žmogus bijo pragaro, tai eina išpažinties. Ar jūs, eidami išpažinties, iš tikrųjų ir galvojate: "Va, jei ne tas pragaras, tai išpažinties neičiau". Kartais gali žmo-

gus ir taip pagalvoti, bet paprastai mes galvojame kur kas paprasčiau: "Aš nusidėjau Dievui. Noriu, kad man Dievas atleistų, kad su Dievu būtų normalūs santykiai, tad ir einu išpažinties". Dabar jeigu būtų toks atvejis, kad žmogus eitų išpažinties tik iš baimės. Bijo, kad po mirties nepatektų į pragarą, tai ir eina. Ar čia kas bloga? Imkime tokį atvejį: žmogus nusikalto — apvogė ką nors. Jis žino, kad už tą nusikaltimą jam gresia šešeri metai kalėjimo, kai jis pakliūs į teismą. Tai dabar šis žmogus, nenorėdamas šešerių metų, eina pas tą, kurį apvogė, jį atsiprašo ir jam viską gražina. Žodžiu — stengiasi susitaikyti iš baimės — nenori gauti kalėjimo. Ar blogai, kad jis nuėjo susitaikyti iš tos baimės? Kiekvienam kvailiui aišku, kad jis gerai daro. Tai jei čia gerai, kodėl blogai, jei žmogus, kad ir iš baimės, eina Dievo atsiprašyti? Žinoma, kur kas geriau, jei žmogus eina išpažinties dėl to, kad Dievą myli ir savo širdy jaučia, kad jis Dievą įžeidė, nusidėjo, tai nori Dievą atsiprašyti. Taip yra geriau. Bet jeigu ir eitų iš baimės, reiktų žmogų pagirti.

Toliau mokslininkas rašo: "Išpažintis paverčia žmogų vergu". Kitaip sakant, visi žmonės, kurie eina išpažinties, pasidaro kunigo vergais. Na, kaip jūs jaučiatės, aš nežinau. Ar jūs visi jaučiatės esą Kybartų klebono vergai? Ar kurio nors kito kunigo? Jei šitaip jaučiatės, tai nežinau, kokia ten jūsų psichologija. Aš gi esu kunigas ir einu išpažinties, bet jokia būdu nesijaučiu to kunigo vergu, pas kurį einu išpažinties. Ir popiežius, ir vyskupai eina išpažinties pas eilinį kunigą, bet jie nesijaučia to kunigo vergais. Žinoma, jei būtų atvejis, kad žmonės eitų išpažinties, o kunigai ir vyskupai neitų, jeigu jie patys sau duotų išrišimą, tada dar būtų galima priekaištauti — kuo kunigas yra kitoks? Bet dabar visi eina. Katalikų Bažnyčioje čia nėra jokios išimties. Ar jis yra vaikas, ar senas, ar mokytas, ar nemokytas, ar pasaulietis, ar vyskupas — visi eina išpažinties ir eidami nesijaučia esą vergai. Bet tai kas čia nuostabaus? Jeigu šiandien tarybinis žmogus prieš partijos sekretorių jaučiasi mažutis, kodėl mes prieš Dievą negali-

me jaustis mažučiai? Juk Dievas — tai ne partijos sekretorius! Ir ne koks ministrų tarybos pirmininkas.

Paskui mokslininkas rašo: "Bažnytininkai skelbia, kad blogi poelgiai neišvengiami". Ar jūs girdėjote, kad koks kunigas būtų sakęs, jog nuodėmės žmogui yra neišvengiamos? Kad žmogus turi būtinai nusidėti? Visas nuodėmes daryti? Mes sakome šitaip: žmogaus prigimtis yra linkusi į blogį, ir žmogui išvengti nuodėmės yra sunku. Ir mes tai pripažįstame. Kiekvienas tai žino iš savo praktikos. Jei nori būti geras, reikia pastangų. Bet mes niekad nesakome, kad neįmanoma nuodėmių išsisaugoti. Nežinau, ar pasaulyje yra šitokia religija, kuri taip mokytu. Bent Katalikų Bažnyčia taip nemoko. Mūsų tikėjimas sako: žmogaus prigimtis, gimtosios nuodėmės pažeista, yra palinkusi į blogį. Žmogui sunku kovoti su įvairiais gundymais. Bet, dėdamas pastangų ir Dievui padedant, žmogus labai dažnai laimi ir nenusideda. Bažnyčia mums pateikia pavyzdžių. Kiekvienas šventasis yra pavyzdys, kad žmogus gali nugalėti nuodėmę. Arba jeigu jis parpuolė, jis gali ir atsistoti, ir tolesnis jo gyvenimas gali būti labai švarus. Paimkim kad ir šv. Augustino gyvenimą. Jo gyvenime buvo nuodėmių, buvo daug klaidų. Bet jis kartą atsikėlė, ir jo gyvenimas toliau buvo labai geras, nuostabiai geras. Bažnyčia jį paskelbė šventuoju.

Mokslininkas toliau rašo: "Visų nuodėmių per išpažintį atleidimas neugdo kilnių savybių". Norėtusi paklausti, tai kaip tada reiktų išpažintį atlikti? Ar kai kurias nuodėmes atleisti, kai kurių neatleisti? Gal kunigui nuvažiuoti į rajoną ir papasakoti partijos komitete, kad va šitas tarybinis pilietis turi šitokių nuodėmių? Pasižiūrėkit, kaip jis tenai gyvena, kaip kniaukia tenai iš kolūčio ar iš gamyklos. Gal šitaip norėtų partijos komitetas. . . Deja, taip nebus. Katalikų Bažnyčioje išpažintis yra tokia: atėjo žmogus išpažinties ir ką jis apgaili, ką išpažįsta, iš tikro visos nuodėmės atleidžiamos, ir apie jas kunigas tyli. Gali jam liežuvį išrauti — jis tylės, niekam tų nuodėmių neišduos. Bažnyčios istorijoje buvo atvejų, kai

pasaulio žmonės labai to norėjo, kad kunigas kai kurias nuodėmes papasakotų, bet to nesulaukė.

O dabar klausimas: jei žmogui atleidžiamos visos nuodėmės, kodėl šitas atleidimas neugdo žmogaus kilnumo? Pagal tą mokslininką išeina, kad blogai. O kas čia blogo? Kai jūs atliekate išpažintį, ar jaučiatės, kad po tos išpažinties kyla noras dar labiau nusidėti? Ar ne priešingai? Po kiekvienos išpažinties sutvirtėja žmogaus noras saugotis nuodėmės, stengtis būti geresniam. Jeigu visi bedieviai pergyventų šį vidinį jausmą, jie būtų kitokie. Aš manau, kad ir šitas mokslininkas tokių straipsnių tikrai nerašintų.

Toliau jis rašo: "Išpažintis atpalaiduoja žmogų nuo gilesnių dvasinių išgyvenimų". Tekalba čia teisybė. Išeina taip: žmogus atlieka išpažintį ir dėl to neturi jokių išgyvenimų. Atleido — ir ramu. O tas, kuris neišpažinties, pergyvena. Ką jis pergyvena? Ar kad sąžinę graužia? Manau, kad kiekvienas, kuris eina išpažinties, štai ką galėtų paliudyti: jeigu žmogus padaro kokią nors rimtą klaidą, tai prieš išpažintį visuomet daug pergyvena. Reikės prisipažinti. Žmogui prisipažinti, kad blogai pasielgė, visuomet yra sunku. O jeigu dabar, pergyvenęs nemalonumą dėl savo kaltės, po išpažinties pajunti, kad lengviau ant širdies, kad tavo širdis vėl švari, tai kas čia blogo? Arba žmogus turi būti beprotis, arba jis iš viso turi nesiorientuoti, kas yra ta išpažintis ir ką tikintis žmogus pergyvena. Bet jei žmogus taip nesiorientuoja, tai kaip jis gali save tituluoti mokslo kandidatu? Gal koks nors kolūkio kerdžius galėtų taip sakyti. Bet jeigu žmogus jau yra šiek tiek paragavęs filosofijos ir šitaip kalba, tai jau galima išžiūrėti blogą valią.

Paskui jis rašo: "Einant išpažinties, sąžinė nereikalinga". Šitaip rašo mokslininkas! Savianalizė, apmąstymai, savikritika, sąžinė, einant išpažinties, nereikalinga! Mes, kurie einame išpažinties, žinome, kad viena išpažinties dalis yra sąžinės patikrinimas. Jeigu žmogus, eidamas išpažinties, savo sąžinės netikrintų, tai jo išpažintis būtų bloga. O tai

Bronius Murinas.

Žmonos portretas.

mes, katalikai, žinome, bet šis mokslininkas nežino. Galbūt jis niekad nėjo išpažinties. Gal skaitė kokią nors brošiūrą ir už dvidešimt rublių parašė šį straipsnį. Niekur kitur žmogui nėra taip reikalinga sąžinė, kaip einant išpažinties. Kas eina išpažinties kas mėnesį, tai bent 15 minučių turi pagalvoti, kada, kur ir kaip yra suklydęs. Jeigu eina kartą per metus, tai jis turi dar daugiau laiko paskirti pagalvoti, kad neliktų bent didesnių užmirštų nuodėmių. O mūsų bedieviai ar daro kada nors sąžinės sąskaitą? Visi skaitome laikraščius. Šiandien visi esame mokyti. Visi tie, kurie šiandien kombinuoja, kurie tūkstančius rublių vagia, ar jie daro sąžinės sąskaitas? Ar Stalinas, kai milijonus žmonių žudė, darė sąžinės sąskaitą? Kai Chruščiovas visas kaltybes vertė kažkur į šoną, ir pasaulis iš jo juokėsi, kai visai vals-

tybei darė gėdą, ar jis darė sąžinės sąskaitą? Mes, tikintieji, tai žinom ir, eidami išpažinties, darome sąžinės sąskaitą. O kada bedieviai daro sąžinės sąskaitą?

Prieš Velykas ateis rekolekcijos. Kiekvienas rimtas katalikas atliks išpažintį. Čia reikia pasakyti, kad ne visada mes mokame atlikti gerą išpažintį. Yra žmonių, kurie, eidami išpažinties, nepasiruošia. Ypač tai pasitaiko laidotuvių metu. Ateina žmogus, staiga kažkaip susigalvoja eiti išpažinties. Nei jis turi maldaknygės, nei ilgiau susimąsto, nei pasimeldžia, ir taip nepasiruošęs eina išpažinties. Būna ir taip, kad, net metus nebuvęs išpažinties, sako: "Aš neprisimenu jokių nuodėmių". Tai yra nerimta. Tokius mes ir bažnyčioje iš sakyklos kritikuoju, kad su Dievu juokų krėsti nereikia. Jeigu nori Dievą atsiprašyti, tai išpažinčiai ruoškis rimtai.

Einant išpažinties, ypač reikia kreipti dėmesį, koks yra mūsų gailėstis ir pasiryžimas. Jeigu žmogus eitų išpažinties iš įpročio, pvz., jis prisimena nuodėmes, kurias dažniausiai padaro, jam nereikia ilgai galvos sukti, o kiekvieną kartą sakytų: "Nepaklausiau, supykau, keikiau, pasigėriau, daugiau nuodėmių neturiu". Ir jeigu kiekvieną kartą taip be gailėsčio, be pasiryžimo taisyti vis kartotų, tai mes sakom, kad tokie blogai daro. Esminė išpažinties sąlyga yra gailėstis ir pasiryžimas taisyti. Jei žmogus per kiekvieną išpažintį kartotų vis tas pačias sunkias nuodėmes, tai kunigo pareiga yra kai kuriais atvejais neduoti išrišimo. Štai pavyzdys. Katalikas, išsiskyręs su žmona, parsiveda kitą moterį ir gyvena be Moterys-tės sakramento. Ateina išpažinties ir sakosi tiek ir tiek kartų nusidėjęs prieš šeštąjį Dievo įsakymą. Gerai, vieną kartą kunigas, daug nesiteiraudamas, gali duoti išrišimą. Ateina tas pats žmogus antrą kartą išpažinties — ir vėl tos pačios nuodėmės. Trečią — ir vėl tas pat. Tokiu atveju nuodėmklausio pareiga yra priminti, kad reikia tos nuodėmės saugotis, saugotis ir progų taip nusidėti. Jis turi negyventi su ta moteriške, nes jeigu ir toliau taip gyvens kartu ir nuolat nusidės su ja, nebus galima duoti išrišimo. Jeigu

žmogus nesutinka nutraukti ryšių su ta moteria, jis negali daugiau eiti išpažinties. Jeigu eitų, išpažintys būtų netikros, negeros, nenuoširdžios.

Žinoma, kartais pasitaikys atvejų, ypač gavėnios metu, kada daugelis eina išpažinties, o kunigui nėra laiko daugiau teirautis, klausinėti. Žmogus pasako nuodėmes, ir kunigas duoda išrišimą. Bet kiekvienas tikintysis turi žinoti, kad jeigu jis nesiryžta rimtai nebekartoti tų pačių savo nuodėmių, reikia jam priminti, kad turi saugotis progų.

Visai kitas atvejis, kai žmogus per išpažintį sako, kad užpykęs, pamelavęs ir panašiai. Šitos nuodėmės gali kartotis žmogui per visą gyvenimą. Visi tai žinome. Nors, eidamas išpažinties, tikrai visai rimtai ryžties saugotis tų "smulkių nuodėmių", bet žmogiška silpnybė klupte užklumpa, ir nė nepasijunti pyktelejęs ar kokį netinkamą žodį leptelėjęs. Tai nereiškia, kad žmogus, eidamas išpažinties, nesigailėjo ir nesiryžo taisyti. Tuo atveju užtenka ir nuoširdaus gailėsčio, pvz.: "Dieve, stengsiuos būti atšargesnis ir rimtai vengti tų mažųjų nuodėmių. Bet Tu žinai mano silpnumą, Viešpatie. Pasigailėk ir padėk man būti ištikimam..." Tokia išpažintis būtų gera.

Dažniausiai žmonėms sunkenybių sudaro išpažintis prie klausyklos langelio. Čia reikia tikrai nusižeminti. Kai tu pasakoji savo klaidas, tai nuotaika niekad nebūna gera, nebent išpažinties eitų kokių 8 metų vaikas, kuris gal "katinėlį už uodegos patraukė" ar kokią kitą smulkmeną padarė. Tokias nuodėmes jis gali pasakoti ir gerai jausdamasis. Bet suaugusiems, ypač jei didesnės klaidos, visada yra sunku. Tačiau ši sunkenybė ir yra viena iš atgailos rūšių. Žmogus nusidėdamas kažkaip sau norėjo naudos ar malonumo, o čia patiria sunkumą, prisipažinimo gėdą. Bet kas nori rimtai suvesti savo sąskaitas su Dievu, tas turi visa tai pakelti.

Kartais bedieviai sako, kad "išpažintis tik gadina žmogų". Atliko išpažintį ir galvoja, kad jau viskas tvarkoj. Uždavė kunigas keletą poterių sukalbėti, ir jau atsilyginta. Ne! Kunigas ne tik poterėlius užduoda. Jei

nuodėmės yra kasdieninės, paprastos, tai gali būti ir taip. Bet jei žmogus ką nors apvogė, apsuko, tai kunigas jam pasakys, kad reikia atsilyginti, nors ir nematant. Vienas pats turi susitvarkyti su apvogtu, nuskriaustu žmogumi. Jei to žmogaus jau nėra, tai su jo vaikais, arba išdalinti vargšams, užprašyti už tą nuskriaustąjį mišias.

Jei žmogus pasisakytų ką nors apšmeižęs, tai kunigas jam primintų pareigą atšaukti šmeižtą. O jei kunigas to ir neprimintų, tai pats žmogus turi susiprasti ir tai padaryti, nes kiekviena skriauda, medžiaginė ar dvasinė, privalo būti atitaisyta. Šitokia yra išpažintis.

Bedieviai kritikuoja mūsų išpažintį, bet jie patys tikrai ne kartą verčia mus atlikti išpažintį. Pvz., nusikalto koks jaunuolis. Jį pasišaukia į rajono komjaunimo komitetą ir duoda pylos. "Tu toks ir kitoks ir t.t.". Raudonuoja komjaunuolis ir prisipažįsta ne kunigui, o kokiai komjaunimo sekretorei ir žada taisyti. Nusikalsta partietis, ir partijos sekretorius pasišaukia jį ten "ant kilimėlio" ir duoda jam ugnies. Ir atlieka žmogus išpažintį. O jo nuodėmės lieka neatleistos, sunkumo nė kiek ne mažiau. Tad be reikalo jie mūsų išpažintį kritikuoja. Visur reikalaujama iš nusikaltusio žmogaus prisipažinti. O kaip būna teismuose? Teisėjai taip pat pirmiausia stengiasi išgauti iš nusikaltėlio reikalaujamo prisipažinimo. Jei neprisipažįsta, tai laikoma, kad jis yra užkietėjęs, ir teismas jam duoda didesnę bausmę. Visai panašiai yra ir su išpažintimi. Kristus, palikdamas išpažintį, ją paliko tokią, kad ne kiti kaltintų, ne kunigas, ne vyskupas, bet pats žmogus save apkaltintų ir gautų nuodėmių atleidimą.

Kun. Sigitas Tamkevičius,
Klybartų klebonas

■ JAV-se, Cranston mieste, Providence, R.I. vals-tijoje Nekalto Prasidėjimo parapija paleido 50 žmonių eiti po namus apaštalaujančią, ugdant tikėjimą įvairių konfesijų žmonėse. Nusistatyta toje apylinkėje paruošti tūkstančius tokių apaštalų, kurie, lankydami namus, siektų sustiprinti žmonių tikėjimą.

LIETUVIŠKI PAPROČIAI: KRIKŠTYNOS

Danutė Bindokienė

Kūdikio gimimas buvo džiaugsminga visos bendruomenės šventė. Apie įvykį greitai sužinodavo visas kaimas, o moterys ruošdavosi būtinai nueiti į radynas.

Radynas — kūdikio ir jo motinos lankymas. Lankydavo tik ištekęjusios moterys, giminaitės ir kaimynės. Netekėjusių merginų ir vyrų į radynas nekviesdavo. Liaudis buvo įsitikinusi, kad lankyti gimdyvę yra būtina. Kai ji pakankamai sustiprėdavo po gimdymo, apylinkės moterys susitardavo (dažniausiai sekmadienio popietę, nes tuomet jos buvo laisviausios nuo darbų) nueiti į radynas. Nė viena neidavo tuščiomis rankomis: neatnešus dovanų gimdyvei ir kūdikiui, galima suardyti visą jo ateities laimę.

Į radynas moterys atsinešdavo savo vaises, tarp kurių svarbią vietą užimdavo kiaušiniai. Viešnios dar nešdavosi sūrių, blynų, pyrago ir kitokių užkandžių. Atsigėrimu pasirūpindavo naujojo kūdikio tėvas, vaišindamas viešnius vynu, gira, o kartais ir saldžia degtine. Jeigu gimdyvė nesijausdavo per daug stipri, stalas būdavo pritraukiamas prie jos lovos, kad ir ji galėtų vaišėse dalyvauti. Viešnios radynose praleisdavo visą popietę.

Seniau žmonės stengdavosi kūdikį pakrikštyti kaip galima greičiau: po savaitės arba dviejų. Kai kuriose Lietuvos vietovėse buvo tikima, kad krikštynas reikia daryti jauną mėnesį, tada žmogus ilgai bus jaunas, jaunai atrodys. Kitur buvo manoma, kad žmogaus išvaizda priklauso nuo to, kokioje mėnulio atmainoje jis gimęs: jauname mėnesyje visuomet atrodys jaunai; sename mėnesyje gimęs bus senos išvaizdos, bet turtin-gas. Apie jaunai atrodantį žmogų buvo sakoma: "Matyt, jis (arba ji) jauname mėnesyje gimęs".

Didžiausia priežastis, dėl kurios žmonės skubėdavo kūdikį pakrikštyti, buvo ta, kad senaisiais laikais labai daug naujagimių mir-davo. Liaudis tikėjo, kad nekrikštyta vėlė

Bronius Murinas.

Paupio motyvas (1980).

neina į dangų, todėl stengėsi kūdikį "padarinti krikščionių" kaip galima greičiau.

Kūdikio krikštytos šeimoje yra didelė šventė. Senaisiais laikais jos buvo keliamos bent dvi dienas. Krikštytos susideda iš dviejų pagrindinių dalių: 1) apeigų bažnyčioje, kur kūdikis pakrikštijamas, duodant jam vardą ir įvedant į krikščioniškąją bendruomenę; 2) pakrikštyto kūdikio parvežimas namo ir po to krikštytųjų vaisės.

Pirmagimiui dažnai duodamas senelio ar senelės vardas. Buvo taip pat įprasta pasirinkti tokį vardą, kurio šventojo dieną vaikas gimsta. Tėvo vardu pakrikštytas berniukas bus labai gudrus ir stiprus. Berniukui vardą anksčiau parinkdavo tėvas (arba net senelis), o mergaitėi — motina (kartais senelė). Vėlesniais laikais vaikui vardą parinkdavo abu tėvai.

Krikšto tėvais stengiamasi pasirinkti ge-

rus žmones: koks krikšto tėvas, toks dažniausiai būna ir krikštavaikis. Mergaitė užauga panaši į savo krikšto motiną. Jokių būdu negalima kviesti į kūmus per daug išgeriančių, nes ir vaikas užaugęs bus girtuoklis.

Pakviestas į kūmus, žmogus negali atsakyti, nes kūdikis "neturės dalios", bus nelaimingas visą gyvenimą. Apskritai, būti pakviestiems krikšto tėvais yra didelė garbė. Sakoma, kad niekas į kūmus nekvies, jeigu gausi mušti su šluota, su mazgote arba, šluojant grindis, kas nors sąšlavomis apšluos kojas.

Krikšto drabužėlius įtaiso krikšto motina arba abudu krikstatėviai kartu. Jei krikštamotė neatneštų krikšto marškinėlių, ir vaikūtis mažas mirtų, tai aname pasaulyje vaikščiųtų nuogas. Kas krikšto marškinėlius laiko visą gyvenimą, tas bus laimingas ir turtingas.

Pagrindiniai ir svarbiausieji krikštynų veikėjai yra krikšto tėvai ir krikštijamasis kūdikis, arba krikštavaikis. Tikrieji kūdikio tėvai ir kiti šeimos nariai lieka tarytum nušaliai. Seniau tėvai net į bažnyčią nevažiuodavo, kūdikį krikštijant, o pasilikdavo namie laukti krikštatevių su pakrikštytu kūdikiu. Kai moterys gimdydavo ne ligoninėse (kai dabar), o namie, didelį vaidmenį krikštynose turėjo "bobutė", arba priėmėja, kuri pakviečiama prie gimdyvės gimdymo metu. Ji kūdikį ir gimdyvę prižiūrėdavo iki krikšto, o po to jau išeidavo namo. Kadangi šiais laikais "bobutės" nebekviečiamos prie gimdymo, tai apie jų rolę krikštynų vaišėse nebekalbėsime. Jeigu kam įdomu, kviečiame medžiagos susirasti šaltiniuose, kurių sąrašas pateikiamas šios knygos gale.

Buvo tikima, kad nekrikštytam kūdikiui pasaulis yra labai pavojingas: jį gali pakerėti blogos akys, gali apmainyti laumės, pagriebti piktos dvasios, arba bent apsargdinti. Reikia atlikti daug įvairių apeigų, kad jis augtų didelis, būtų stiprus, gerai matytų, greitai bėgiotų, būtų tėvams paklusnus ir t.t. Daugelis tų tikėjimų, būrimų ir spėliojimų šiais laikais nebeturi prasmės, tačiau kai ką galime paminėti ir net prisitaikyti dabartinėse krikštynose, nes tai mūsų tautos tradicijų ir papročių lobio dalis.

- Krikšto motina, veždama kūdikį krikštyti, negali pati būti nėščia, nes vienas kūdikis mirs: jos pačios arba krikštavaikis.

- Jeigu, vaiką vežant krikštyti, pralenksi vežamą laidoti numirėlį, tai tas kūdikis užaugęs matys vėles.

- Prie bažnyčios durų reikia kūdikį prašnekinti tuo vardu, kuriuo jis bus krikštijamas, tai jis greitai pradės kalbėti. Kūdikiui į vystyklus krikšto tėvas įdeda pinigą, kad jis užaugęs būtų turtingas. Gerai, kai krikštijamas kūdikis verkia. Jeigu tyli, tai yra pavojus, kad mažas mirs.

- Kūmai, važiuodami į bažnyčią su kūdikiu, grįždami namo ir krikštynų vaišių metu, turi sėdėti susiglaudę, kad vaiko dantys būtų tankūs, gražūs ir lygūs. Jeigu vaišių metu kūmai išgeria, tai turi būtinai gerti dvi taureles, kitaip vaikas bus šlubas. Vaišių

metu taip pat reikia dainuoti, tai vaiko balsas bus gražus.

- Grįžus iš bažnyčios, vyriausia amžiumi giminaitė turi spėti kūdikio vardą. Jeigu ji iš ankšto vardą ir būtų žinojusi, turi "atspėti" tik iš trečio karto, kad vaikas užaugęs nebūtų plepys.

- Kūmams važiuojant su kūdikiu iš bažnyčios, kaimo vaikai ant kelio padarydavo užtvartą. Pravažiavimą kūmai turėjo išsipirkti saldainiais. Dabar tokią užtvartą arba "vartus" būtų galima padaryti prie vartelių ar prie namų durų. Užtvartą gali statyti gimiinių vaikai, kurie pakviesti į krikštynų vaišes (gali statyti ir suaugusieji). Užtvartas kelias ne tik įneša įvairumo į krikštynų šventę, bet taip pat simbolizuoja būsimąjį kūdikio gyvenimą: jam pasitaikys daug sunkumų ir kliūčių, bet visos bus sėkmingai įveiktos.

- Kūmai per krikštynas turi būti linksmi, tai ir vaikas užaugęs linksmas. Jiems negalima susipykti, nes vaikas bus neklaužada; negalima ką nors pamiršti, nes vaikas turės prastą atmintį; reikia saugotis, kad neparpuktų, nes vaikas bus nerangus, netikęs.

Daug kas vaiko gimimo proga prie sodybų pastatydavo kryžių ar koplytėlę, kurią šventindavo per krikštynas. Kai kuriose Lietuvos vietose buvo pasodinamas medelis. Berniukui: beržas, uosis, ąžuolas, klevas ar kuris kitas, vyriškos giminės vardu pavadintas medelis; mergaitei — eglė, pušelė, liepa, obelaitė, vyšnia ir pan.

Liaudis buvo įsitikinusi, kad kūdikio gimimo laikas turi daug įtakos jo charakteriui, išvaizdai ir gyvenimo būdai.

(Iš Danutės Bindokienės spaudai paruoštos knygos "Lietuvių papročiai ir tradicijos išsivijoje")

■ Katalikų Bažnyčios metraštis paskelbė, kad 1985 m. surinktais duomenimis, pasaulio katalikų skaičius siekė 852 milijonus. Šiaurės ir Pietų Amerikoje katalikai sudaro 63%, Europoje 40%, Okeanijoje 26%, Afrikoje 13%, o Azijoje tik 2,5%. Katalikų dvasininkų 1985 m. buvo 1.731.200, jų tarpe 3.978 vyskupai. Pasaulį yra daugiau negu 917.000 moterų vienuolių ir 65.000 vyrų vienuolių.

Keturi

(Jaunųjų poezijos rinkinys)

R. Šilbajoris

JOLANTA MALERYTĖ siekia tradiciniame prasme suprantamo poetinės išraiškos žodžio. Kartais tai būna visiškai realistiški, tiesioginiai matomo pasaulio aprašymai, kurie įvaizdžiais tampa tikrai poveikyje veiksmažodžių ar būvardžių, ateinančių iš visiškai kitos semantinės kategorijos ir užtat suteikiančių realiems reginiams perkeltą prasmę:

Vasara skalauja upėse vaivorykštės,
Pievose džiovina. (p. 9)

Žinomas dalykas, kad vaivorykštės galas gali atrodyti, tartum išeiną iš upės, ir kad rasa spindi vaivorykštės spalvomis. Bet kad tos vaivorykštės gali būti "skalaujamos" ir "džiovinamos", suteikia jiems vieną perkeltinį lygį, o kad tai daro "vasara" — dar ir antrą. Kaip priešprieša — kontrapunktas, tada eina asmenišką emociją įvaizdis, lyg ir įtaigaujant, kad gamta tariamai pasikeitė, į to jausmo magnetinį lauką pakliuvusi. Šis perkeltinės prasmės sukūrimas kartais jai pasiseka geriau: "Pabers geltonas ašaras klevai" (p. 10), arba: "Kai laukinė antis vėl suriks / Riksmą juodas miškas pasitiks" (p. 20), o kartais — blogiau: "Mirga naktys ramunių laukuos / į šaltinius suskilusios". Kai kur susidariusi metafora turi ne tik transformuoti prieš akis esantį pasaulį, bet išreikšti ir pačios poetės nuotaiką: "Rugpjūtyje medžius nuplauna paukščių raudos" (p. 14). Erotinė, arba, kaip pas mus mieliau sakoma, meilės tematika kartais visai gražiai persišviečia per gamtovaizdį:

Kaip tavo rankos irgi —
ir todėl

Laukai sugėrė bičių karštį.

Tu ant liepsnojančios kaktos

Uždėk man savo rankų tvarstį. (p. 17)

Kartais autorė, atrodo, nejaučia žodžio semantinio lauko ir jį vartoja, nesuvokdama implikacijų, gadinančių poetišką išpūdį: "Pasiraičiojau pievoj". (p. 28)

Aplamai, Malerytės poetinė kalba neatrodo "išeiviška", nes ji gimė ir septyniolika metų išgyveno Lietuvoje. Pati gi poezija yra savaip maloni ir "tikra", nors dar palyginti lengvasvorė ir savo tematika, ir įvaizdžio sukeltamų asociacijų paviršutiniškumu.

VAINIS ALEKSA nori savo poezijai uždėti sunkesnes pareigas. Panūdęs galvoti ir jausti ką nors svarbaus: kartų skilimą, tėvų tolimą, sunkią ir vargu suprantamą praeitį, savo egzistencijos mįslę, istorijos prasmę ar absurda, o ypač savosios lietuviškos kartos keistą būklę, kartą vieno jaunuolio išsakytą žodžiais: "neišejusiems negrįžti" (Vainis Aleksa gimė 1958 m. Čikagoje). Jisai jaučia norą ir pareigą kalbėti apie tai poeto žodžiais, nors aplamai, aišku, tai nebūtina.

Iš jo eilių prasikiša keistos kalbinės ataugos, originalios savo nelauktumu, bet ir suluošintos dėl kalbinės potekstės nenuvokimo. "Kviečiu vėžį! / smirdalą! / išsišakok manyje" (p. 37) būtų vienas pavyzdys. Lietuvių kalbos semantinėje sferoje sunku išivaizduoti išsišakojusį smirdalą, bet, matyt, Vainis norėjo pavartoti kadais vaikystėje girdėtą supykusios mamytės žodį dėl jo poezijos, kalbą šokiruojančios, vertės.

Su panašia drąsa Aleksa leidžiasi ir į tėvų išpuoselėtą, į trafaretu pavirtusią mitologiją, kad ją kartu ir užmuštų, ir atgailintų savo žodiniame pasaulyje: "tie patys geležiniai kaulai staugia / kiekviename sapne" (p. 38). Šitaip Gedimino sapnas atsigula į kapus, o išeivio lietuvių pasenę naktys atgauna reumatišką gyvybę. Iš tokių sapnų, kaip jau miegant ir būna, Aleksai išplaukia tartum visai natūralūs, o iš tiesų stebinantys tikrovės plotmių sugretinimai: "peržengęs plentą tarp nakties ir laukų / renku brolius

į puokštę" (p. 39). Čiabuvis — išeivis vaikas savo sapne peržengia gyvenimo — kelionės ribą į jam nebūtos tėviškės laukus, kur už juos žuvę tėvai — broliai pavirsta atminimų žiedais. Bet galbūt tokiam šių eilučių skaityme atsiliepia tik nepralietas, su senės išeivio kraujais.

Vienoj vietoj Aleksa rašo: "karo turgus dar praeis procesijom / nesuprantamom kalbom" (p. 41). Čia beveik ir glūdi visa jo padėties ir jo, kaip poeto, pastangų simbolika. Jis savo tematikoj dar vis bastosi po tėvų karą, tą klaiką "turgų", prikimštą jų prisiminimų, kai tuo tarpu jo žodyje ta tėvų kalba atsišaukia, kaip svetimoj atmosferoj iškrypęs aidas. Kartais jaučiame anglišką potekstę: "aš dar jaunas, dar greit susigaudysiu" (I'm still young, I'll still catch on fast), kartais iš viso neaišku, iš kokio kalbinio aruodo žodis semtas: "mes ne mirkčiojantys". Kartais vėl padvelkia turbūt neieškotu surrelizmu:

susirietęs laikau rankas

tarp nervų

drebiniu kojas ir laukiu. (p. 46)

arba:

į žemę trenkiam tvirtus raumenis

pateptus kaip geros mašinos. (p. 49)

O visgi pro šitokius išmuktos bet gilumoj neapvaldytos gimos kalbos keistumus neretai prasieržia žerintis žodis, kartu su poeto pergale, ir skundas:

ši diena laimingiausia mano gyvenime

truputį sudrebėjus nuo saulės

jaučiu, kad nyksta žodžiai

kalbos kuri mokino kaip apsieiti, prisitaikyt,

kalbėt. (p. 52)

Tiek jau to, kad kunigas Vaišnys tuoj lieptų sakyt: "mokė" vietoj "mokino" — svarbu, kad šis skundas aidu atsišaukia į ankstyvesnį, Algimanto Mackaus: "Mes kalbame nykstančiais žodžiais / merdinčios mūsų kalbos".

Gal įspūdingiausias Aleksa, kada iš savo generacijos perspektyvos, kaip amerikietis ir Lietuvoje turistas, ir lietuvis iš tėvų išsvajotos žemės, jis pasiūlo vinjetes iš kelionės Lietuvon:

turiste!

jaučiuos tavo glėby!

tu ten pasienyje drebėjai

tu ieškojai mikrofonų

tau draugai išjungė telefoną. (p. 42)

Staiga suvokiame, kaip sovietinio gyvenimo smulkmenos gali tapti stebinančiu ir piktinančiu dalyku šio nekalto amerikietiško avinėlio akyse. Bet Aleksa nėra tik šiaip sau turistas — jis neša su savim ypatingą dovaną, sparnuotą poeto žodį, prasiskverbiantį iki kaulo į sąžinę, kaip nuodingą gyvatę, dar tebegulinčią mūsų išeiviškose širdyse:

tolį už ribų

apie šulinį renkasi dalgiai,

duona, sūris, degtinė

ir jų žmonės, tėvo pamotės bučkis

atgaivina nors lūpas,

pusseserės prašo,

kad daugiau nereikalaučiau.

skaistyklos vanduo,

koks bebūtų skanus, džiovina

ir vėjelis, kiek begaivintų,

galanda dalgius. (p. 43)

SAULIUS KUBILIUS, panašiai kaip ir Aleksa, mėgsta rašyti trumpomis eilutėmis, nežinia, ar prisiminęs Joną Meką, kuris lietuviškai moka puikiai, ar tik dėl to, kad šitaip atrodo lengviau. Negi bevaikščiosi trylikaskiemieniais žingsniais po Baranausko Anykščių šilėlį, arba valso taktu per Maironio anapestus: "man krūtinę užliek savo šalta banga". Vis tiek jis gali tą pačią mirties bangą staiga prikelti iš kažkokių atavistinės tautos pajautos "kapų milžinų", staiga sujungdamas tautos ir savo praeitį su dabartim:

Kai likimo veidas pažvelgia,

prisiminimų banga

užlieja

virpančią sielą. (p. 60)

Ne taip, kaip Malerytė, dar vis Lietuvoj, arba Aleksa, papykęs turistas, Kubilius gyvena pasaulyje, kuris pakankamai didelis, kad atpultų tremties klausimas. Kur jis, tolimos Australijos vaikas, beėtų, jis vis dar būtų namuose. Čia galbūt tikrai naujas indėlis į lietuvių poeziją. Jis kartais truputį

gal nerangiai vydūniškas ("O Deive / saule! / ... / Savo kūno nuogą rūbą / tiesiu ant aukuro liepsnų", p. 62), kartais akmeninis, kaip Medūzos akysna pažvelgęs romėnas:

Nerone, tu tyli šiandien.

Tyli, ir tavo namų griuvėsiai
apaugę krūmais ir žole.

Vien poeto eilėse skamba
tavo orgijos ir dega Roma. (p. 65)

Bet jis ir pakankamai lietuviškas, kad prisimintų Tabor farmą, tą uodų apsėstą senos pagonių Lietuvos šventovę. Tik jis ateina ten iš sau pažįstamo pasaulio, kuriam ši šventovė nebereikalinga:

Atsinaujinti šioj žemėj
negaliu.

Ji, jau atsinaujinusi,
sveikina mane. (p. 66)

Tačiau Kubilius bent ta prasme tikras poetas, kad jam rūpi visų daugiausia paties žodžio — jo formos ir prasmės — dialektika daugiau, negu išėjimai ir grįžimai, praradimai ir apgailėjimai. Jis supranta, ką ir Mackus su Meku suprato, tik kitais, tremtim persunktais žodžiais išreikšdavo:

Iš bedugnės audekl
išsirita

lyg kamuolys
beveidė ir bevardė
beveik baisi

pirmoji FORMOS apraiška. (p. 68)

Gal tik reikėtų jam patarti nesuminkštėti, kad jo eilės neprabiltų čigonišku smuiku, mirtim maloniai dvelkiančių, sentimentalumu:

Žvakės šviesa gimdo poeto žodžius.

Vaškinės žvakės ašaros lieja eiles. (p. 76)

GINTARĖ REMEIKYTĖ, knygoj sakoma, išėjo "visą įprastą išeivijoje lituanistinį švietimą". Malonu įsivaizduoti, kad bent šiuo atveju tas švietimas pažadino širdy poeziją, nors galvos už tai neguldychiau. Kiekvienu atveju, štai jinai prieš mus, ir, kaip poetams (net jauniems) pridera, mąsto apie praėjusį laiką:

Vakar ...

Susprogdinau balioną.

Nebepripučiu.

Nukirpau lėlei plaukus.

Nebeatauga. (p. 79)

Tie, kam jau dantys byra, su atlaidžia šypseną poetę supras. Supras gal net ir ką daugiau: kad jai rūpi ne tik mąstyti laiką, bet ir pagauti momentą, tą akimirką, kada sieloj net nežiniomis susikaupęs jausmas randa formą ir žodį:

Kai tave paėmiau
į savo abejingas rankas
ir nešiau krikštyti,
išsigandau,
kad jos dreba.

Ir tą dieną
aš pagaliau
priėmiau
krikštą. (p. 80)

Kiek sunkiau bus su mūsų poezijoje ir mūsų kultūroj mažai dar pažįstamomis perspektyvomis, kaip, pavyzdžiui, feministine:

Kai paklaus bernelis:

Ar tu moki auscie? Ar tu moki verpcie?

Atsiliepsiu: Arsime abudu.

Jam nupinsiu savo rūtų vainikėlį. (p. 81)

Toli, toli, gal ant dangiško skliauto, tikriausiai žiūri ir šypsosi Salomėja Nėris. Tai gal ir yra įdomiausias Remeikytės poezijos aspektas: atsikvietusi Mūzą, jinai nerašo, ką ši diktuočių, bet greičiau pati sau atžymi savotiškas mintis, staigius jausmus, iškilusius, pasaulį žingeidžiai stebint. Štai Viduržemio moterys — viena susupta į juodą gedulą "saulės trenksmui" kur gal Sicilijoje, o kita — Venera, gimsta nuoga ir laisvą iš kriauklės. Vėl feministinis klausimas: kuri iš jų savo likimą pati pasirinko? Atsakymas:

dalia — valia

valia — dalia. (p. 84)

Arba: šokanti graikė motina permeta klūpančiam sūnui per galvą savo koją, o šis ją pabučiuoja: "jis / laimingas / jis / sūnus". Beje, Gintę skaitant, reikia apsibrasti su tokiais nerangiais keistai "prozaiškais" žodžiais ar išsireikškimais eilėraščio poetiškam

kontekste. Jos poezijoje ne tik šokėja "permeta" koją, bet ir "pjauname lavonus" (medicinos mokykloj, aišku!), ir pienas "dažniausiai nesurūgęs", ir ramunes "(įmerkiau į stiklinę ir pastačiau / prie veidrodžio ant komodos)", p. 83, ir kitur panašiai. Tai yra ne poezija dėl savęs, išsisupus plačiai vakarų vilnimis, bet ženklai, taškai — kelrodžiai dėl žmogaus, savotiškai labai naujo žemėje, dar tik pastebinčio dalykus, tokius, sakykim, kaip erotinę aistrą: "Žvakės ištirpo, / bet / aš / degu" (p. 87), arba "Pamoka apie platoniską meilę":

Kai sakei, kad myli,
nekalbėjai su seserimi.

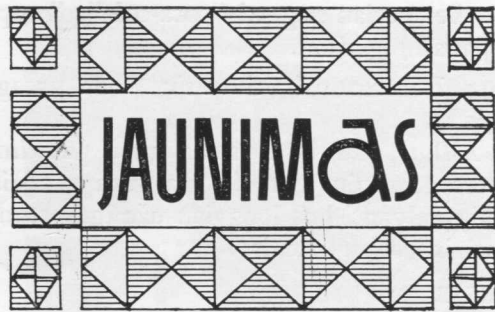
Ir ne motiną glamonėjai. (p. 89)

Platesniu mostu rašydama, Remeikytė vis vien bando laiką, erdvę, likimą sutraukti į vieną tik žodį taip, kad gyvenimas taptų poetiškas, kada tuo žodžiu paženklintas. Toks yra eilėraštis "Vestuvinės dovanos", p. 94-5, kur Lietuva, tremtis, laikas ir moters dalia, ir net įkaušusiems patikusios Justino Marcinkevičiaus eilės, susikaupta į tris žodžius: duona, druska, vynas.

Tiesą pasakius, tai ir visi keturi šio leidinio poetai stovi šitaip prieš mus: su duona, druska ir vynu rankose, pasitikdami prie savo poezijos namo. Jis nedidelis, vietomis nedailus, vietomis žodžių stogas šiek tiek skylėtas, bet vis vien tai tikras namas: jis stovi. Taigi ir sveikiname, laukdami daugiau.

KETURI. Jaunųjų poezijos rinkinys. Išleido Ateities literatūros fondas 1986 metais. 104 psl., kaina 7 dol.

■ Clare Boothe Luce, viena iš įtakingiausių moterų JAV-se, mirė vėžiu spalio 9 d. Niujorke, sulaukusi 84 m. amžiaus. Ji buvo rašytoja, redaktorė, kongreso narė, JAV ambasadorė Italijoje, turėjo artimus ryšius su Baltaisiais Rūmais, buvo Reagano patarėja. Jos vyras buvo žurnalo "Time" steigėjas. Trys jos dramos buvo vaidinamos Broadway teatruose, viena — "The Woman" — tapo panaudota filmui. Ji yra tapusi katalike ir savo atsivertimą aprašiusi knygoje: "The Real Reason", kuri išėjo iš spaudos 1947 m. Jos laidotuvės įvyko spalio 13 d. iš Šv. Patriko katedros, Niujorke. Buvo laidotuvių pamaldos ir Vašingtone.

Gyvenimo 6M planas

Aldas Kriaučiūnas

Kas pora metų įvairūs profesionalai paruošia studijas, kurios parodo, kaip tvarkyti savo gyvenimą. Sako, kad, naudojant jų pasiūlymus, gyvenimas bus magiškai geresnis. Porą metų lankęs universitetą, suradau principų, pagal kuriuos galima tvarkyti savo gyvenimą. Šie faktoriai apima žmogaus fizines, protines ir dvasines sritis. Juos įgyvendinti nėra lengva, bet pasistenę gyvenimas bus geresnis. Naudodamas šiuos principus, aš galiu savo gyvenime labiau pasidžiaugti maloniais įvykiais ir lengviau pakelti nemaloniuosius. Šie principai pirmiausia taikomi studentams, bet gali būti naudingi visiems. Šie šeši principai prasideda raide "M", todėl vadinami "Gyvenimo 6M planas".

MAISTAS

Gyvenant universitete, valgymo sąlygos labai pasikeičia nuo namų. Valgymo laikas pasidaro daugiau socialinis pabendravimas. Paprastai maistas išdėtas bufeto stiliumi, tai studentai gali pasiimti tiek, kiek nori. Dėl to kyla tendencija per daug valgyti ir valgyti nesveikus dalykus. Nebėra prie stalo mamos, kuri pataria ir nustato, ką valgyti. Labai svarbu vartoti protą, o ne tik pataikauti apetitui. Keletas svarbių patarimų:

1. Nevartoti cukraus nei druskos.
2. Nevartoti (ar vartoti labai mažai) padažo prie mėsos ir daržovių.
3. Gerti daug vandens, pieno arba sun-

kos, bet geriau negerti "coca-cola", "7-up" ir panašių gėrimų.

4. Dezerto valgyti vaisių, o ne pyrago ar ledų.

Aišku, gali būti ir daugiau patarimų dietos atžvilgiu, bet čia yra gera pradžia. Šitaip valgant, bus lengviau užmigti, studijuoti ir geriau jaustis.

MIEGAS

Turbūt visi patys pergyveno arba iš kitų girdėjo, kad, studijuojant universitete, visą naktį neteko miegoti, nes buvo per daug pamokų. Paprastai taip nebūna, ir studentai gauna šiek tiek laiko išsimiegoti. Kaip ilgai reikia miegoti, priklauso nuo asmens, bet paprastai reikėtų bent septynių valandų. Jeigu miegi mažiau, tai gali būti įvairių problemų. Per paskaitas arba bibliotekoje dažnai esu matęs, kad 5-10% atvykusiųjų užmiega. O yra dar daugiau, kurie neateina į paskaitas, bet miega kambariuose. Jau yra gaminamas gėrimas, vardu "Jolt", kuris turi daug kafeino, tad neleidžia užmigti. Bet naudojant tokius ir kitus panašius chemikalus, ateityje bus sunkiau užmigti. Verčiau tokių gėrimų nevertoti, bet ateinantį vakarą eiti anksčiau miegoti. Gerai išsimiegojus, bus lengviau studijuoti ir bus geresnė sveikata bei nuotaika.

MANKŠTA

Maždaug prieš dešimt metų Amerikoje žmonės pradėjo domėtis mankšta. Bėgimas yra labai populiarus užsiėmimas, bet yra daug kitų pasirinkimų. Universitetai paprastai turi baseinus bei gimnastikos sales, kur galima plaukti, bėgti, žaisti krepšinį, svorius kilnoti ir t.t. Iš pradžių yra sunku priprasti reguliariai mankštintis. Visi turi įvairių priežasčių, kodėl negali mankštintis, bet, kartą pradėjus, pasidaro lengviau ir smagiau. Mankšta padeda įvairiose srityse: lengviau miegoti, geriau galima koncentruotis ir sveikiau jaustis.

Šie trys pirmieji principai apima fizinę gyvenimo dalį. Jie yra svarbūs bet kokiam sutvėrimui. Kiti trys principai priklauso prie dvasinių žmogaus reikalavimų.

MOKSLAS

Pagrindinis studento darbas yra studijuoti. Čia yra ne tik geras patarimas, bet pareiga. Studijavimo stilius priklauso nuo individo, bet geriausia darbus pradėti iš anksto. Dažnai gali kilti nenumatytų problemų, ir jeigu darbo laiku nepradėsi, tai bus sunkiau laiku tas problemas išspręsti. Universiteto mokslas yra daugiau negu tik knygų skaitymas ir studijavimas. Yra šimtai organizacijų ir užsiėmimų, kur galima dalyvauti, pvz., politikoje, sporte, spaudoje, bažnyčioje ir t.t. Juose galima daug išmokyti ir apie save, ir apie kitus. Toks bendravimas ir lavinimasis yra vienas svarbiausių universitetinio gyvenimo aspektų.

MEILĖ

Išvažiavus iš namų gyventi universitete, studentas praranda kontaktą su tais, prie kurių jis buvo pripratęs. Jam tada yra labai svarbu patirti meilės iš šeimos ir iš draugų. Čia rašau apie Kristaus meilę, kuri apima bet kokią draugystę. Studentui svarbu žinoti, kad vis dar yra draugų namie, kol susidaro naujų draugysčių. Meilė iš namų yra ypatingai svarbi. Ji leidžia studentui žinoti, kad jis nėra užmirštas. Taip dažnai būna, ypač dideliame universitete. Pabuvus universitete ilgiau, po kiek laiko atsiranda balansas tarp senų ir naujų draugų ir iš jų plaukiančios meilės.

MALDA

Jaunimo tikėjimas silpnėja. Priežasčių yra įvairių, bet čia jų nenagrinėsime. Reikia suprasti, kad tikėjimas yra svarbiausias gyvenimo šaltinis. Lankyti bažnyčią ir kas vakarą melstis yra vilties ir stiprybės srovė sunkiomis valandomis, o universitete tokių valandų atsiranda. Studijuojant universitete, yra sunku lankyti bažnyčią, ypač kai esi vienintelis, kuris keliasi anksti sekmdienio rytą. Bet čia yra daug naudos. Toks pasiaukojimas stiprina sielą ir įprasmina gyvenimą.

Tai toks yra mano gyvenimo 6M planas. Iš jo galima daug pasisavinti ir pagerinti savo bei kitų gyvenimą.

Živilė Jūraitė

VAKARO ĮKVĖPIMAS

Kai lauke visai tamsu,
o namuos visai ramu,
šviečia mintys,
atgyja vaizdai sąmonėje,
būriuojasi žodžiai
ant balto lapo...

***

Saulė
šaltam danguje,
žvakė
tamsiam kambarį,
siela
žmogaus būtyje,
meilė
plakančioj širdy...

***

Verčių dienas
vieną po kitos,
kaip knygos lapus —
neperskaitytos...
Saulėtas dangus
ar apsiniaukęs.
Tik čia, viduj,
viskas vienoda...

***

Monotoniška
svirplių melodija.
Vėsus vėjas,
mašinių dulkės,

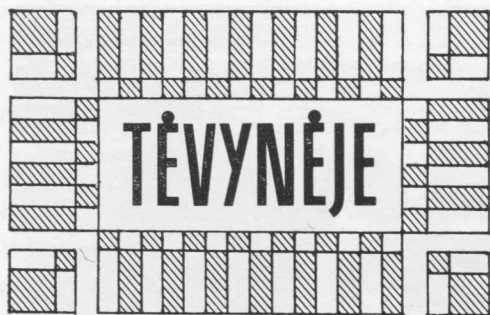
Živilė Jūraitė.

pilkos plytos
mane kalbina
nakties ramume,
tarp dangoraižių šviesų.
Ką jie man sako?
Kaip juos suprasti?

***

Bepراسmiškas gyvenimas.
Vystu,
kaip gėlė,
lapo užklota...
Ir nieks nežino,
kad ji kadaise žydėjo...

Paruošė GEDIMINAS VAKARIS

APIE LIETUVIUS FOTOGRAFUS

Pastaruoju metu daug dėmesio sąjunginė ir užsienio spauda, reprezentaciniai vienkartiniai leidiniai skiria Lietuvos respublikos fotomenininkams.

Apie lietuvių fotografiją rašoma kone kiekviename žurnalistų sąjungos mėnesiniame žurnale. Fotomenininkų V. Butyrino, A. Macijausko, R. Rakausko, V. Strauko, V. Sontos, R. Požerskio ir kitų autorių darbai nuolat publikuojami Lenkijos, Čekoslovakijos, Bulgarijos, Vengrijos, Suomijos periodikoje, kasmetiniuose Leipcige ir Londone leidžiamuose "Fotojarbuchuose". Šiais metais Virdžinijos valstijos Aleksandrijos mieste esanti leidykla "Time-Life Books" išleido knygą "Fotografijos menas" (The Art of Photography). Tarp žymių šiuolaikinių Pabaltijo fotografų išryškintas rygietis Janis Gleizdas ir vilnietis Antanas Sutkus. Spausdinamas A. Sutkaus darbas "Žanas Polis Sartras Nidoje".

Osvetos leidykla Slovakijoje (Martino mieste) knygoje apie fotografijos istoriją greta kitų autorių rašo ir apie kaunietį Aleksandrą Macijauską bei Antaną Sutką.

(Tiesa)

M.K. ČIURLIONIO DAILĖS MUZIEJUS

Kauno valstybinis M.K. Čiurlionio dailės muziejus — seniausias ir didžiausias dailės muziejus Lietuvoje. Šiuo metu jo fondus sudaro 236 tūkstančiai eksponatų. Tai lietuvių liaudies meno dirbiniai, Lietuvos bei Vakarų Europos profesionalioji dailė ir net Rytų šalių meno pavyzdžiai. Ypač gausios liaudies meno (20 tūkstančių eksponatų),

grafikos (18 tūkstančių), taikomosios dailės (16 tūkstančių) kolekcijos, turtingas numizmatikos rinkinys (167.932 eksponatai).

Kasmet fondus papildo 2-3 tūkstančiai naujų kūrinių. Sukauptos vertybės — visos tautos turtas. Muziejaus darbuotojai konservuoja ir restauruoja darbus, dirba mokslinį darbą.

Daug dėmesio muziejininkai skiria dailės propagavimui. Muziejuje veikia liaudies universitetas, kurį lanko 1170 klausytojų. Kasmet įvyksta apie 30 paskaitų, parodų aptarimų, susitikimų su dailininkais ir t.t. Praėjusiais metais dailės liaudies universitetas Sąjungoje laimėjo pirmąją vietą. Muziejuje veikia jaunojo klausytojo lektoriumas, kurį lanko visų Kauno miesto ir rajono mokyklų moksleiviai.

Svarbus ir reikšmingas dailės propagavimo baras yra kilnojamosios parodos Lietuvoje ir už jos ribų. (Tiesa)

MUZIKOS ŠVENTĖ DRUSKININKUOSE

Rugpjūčio mėn. druskininkiečiai atšventė savo miesto 150-metį. Savotiška šių renginių įžanga tapo jaunimo kamerinės muzikos dienos. Jų rengėjai ši kurortinį miestą pasirinko neatsitiktinai. Jau XIX a. viduryje čia vyko operos, dramos spektakliai, apsilankydavo žymiausi to meto atlikėjai. XX a. pradžioje lietuvių muzikos kultūrą išgarsino čia gimusio ir kūręsio kompozitoriaus ir dailininko M.K. Čiurlionio vardas. Todėl simboliški ir prasmingi buvo Jaunimo kamerinės muzikos dienų atidaryme prof. V. Landsbergio paskambinti du Čiurlionio preliudai fortepijonui bei Trakų senosios muzikos ir šokio ansamblio XIV-XVII amžių programa, nutiesusi tiltą tarp šios dienos ir atbudusių amžių. (Tiesa)

PERSITVARKYMAS

Labai dažnai dabar girdimas žodis — persitvarkymas. Laukiama iš jo gerų permainų gyvenime. Tačiau persitvarkymui trukdo girtuokliai, veltėdžiai, spekuliantai, biurokratai. Ypač skaudu žiūrėti į girtą moterį, kai šalia jos eina murzinas mažytis. Vadinasi, kolektyvuose reikalingas dar didesnis ir principingesnis darbas su tokiais žmo-

nėmis, ypač su moterimis. Negalima pamiršti, jog moteris visų pirma motina, o motina negali būti girta, netvarkinga moteris. Jei gu ryžtingiau būtų kovojama prieš šią visuomenės rykštę — girtavimą, tai pasiektume kur kas geresnių rezultatų. (Tiesa)

KARO VETERANAS PASAKOJA

Apie visuomenės persitvarkymą kiekvienas sprendžiame visų pirma iš savo asmeninės patirties. Todėl, gal kur nors kitur poslinkiai tikrai dideli, nematydamas permainų savo kieme, negali būti ramus. Papasakosiu viską iš eilės.

Esu Didžiojo Tėvynės karo antros grupės invalidas ir darbo veteranas. Dirbau tarybinio ūkio direktoriaus pavaduotoju, vyriausiuoju zootechniku. Kovoja 16-osios Lietuvos divizijos gretose. Iš viso turiu keturiolika apdovanojimų, tarp jų ir kovinių. Dabar, pablogėjęs sveikatai, dirbu Švėkšnos respublikinėje psichiatrinėje ligoninėje liftininku. Gyvenu Švėkšnos tarybinio ūkio name.

Mano namą nutarė kapitališkai remontuoti, įruošti patogumus. Taip pat prieš dvejus metus žadėjo įvesti telefoną, nes man be kojos sunku eiti pusantro kilometro paskambinti. Žmona taip pat invalidė. Balandžio mėn. viską išardė, namą apmūrijo ir pastatė garažą. Darbų nebaigę, paliko, nesutvarkė tualetą, neįvedė nei vandens, nei šildymo, nei telefono, nors per šiuos metus nemažai žmonių juos gavo ir be pareiškimų.

Prašiau partijos rajono komiteto darbuotojų, vykdomojo komiteto pirmininko, ūkio direktoriaus, kad paskubintų remontą, įvestų telefoną, bet viskas veltui. Jau ruduo. Negi nebaigtame remontuoti name reikės šalti? (Tiesa)

POETO VYTAUTO MAČERNIO TĖVIŠKĖJE

Vilniaus valstybinio pedagoginio instituto studentų grupė, vadovaujama docento Jono Riškaus, liepos 15-20 d. Varduvoje ir jos apylinkėse rinko medžiagą apie poetą Vytautą Mačernį. Užrašyta nemažai atsiminimų. Vertingiausi bus poeto sesers Valerijos Šilinskienės pasakojimai — daugiau kaip dviejų valandų įrašas į magnetofono juostą.

Šarnelės ir gretimuose kaimuose studentai užrašė senų žemaitiškų dainų, sakmių, padavimų, legendų.

Varduvoje viešojoje bibliotekoje įrengtas Vytauto Mačernio muziejelis. Bibliotekos vedėja V. Garbenčienė rūpestingai kaupia medžiagą apie poetą. Muziejėlyje saugomi autentiški poeto daiktai: suolas, stalelis, komoda. Būtinai reikėtų pervežti tėviškėje esančią spintą. Ekspozicija įrengta skoningai, bet ankštokos patalpos neleidžia V. Garbenčienei jos plėsti. Studentai padovanojo naujai įrengtam muziejui poeto sesers V. Šilinskienės pasakojimo nuorašą.

Sodyba tvarkoma neblogai, bet joje vis dėlto turėtų būti kambarys, skirtas poeto atminimui. Reikėtų nuo pat Varduvoje patatyti rodykles į poeto gimtinę. Gerai, kad dabartinė kolūkio vadovybė stengiasi savo pirmtakų padarytas klaidas bent iš dalies atitaisyti, rodo dėmesį ir pagarbą poetui. (Literatūra ir menas)

STENGIAMASI APSAUGOTI LAZDYNĖLIUS

“Literatūroje ir mene” rašoma, kad Lazdynėliai ir Tolminkiemis — tai mums šventos vietos kaimyninėje Kalingrado srityje. Šiuo metu Tolminkiemyje restauruojama buvusi K. Donelaičio klebonija, kurioje poetas parašė “Metus”. Planuojama išplėsti mūsų klasiko memorialinį muziejų. Tuo tarpu apie K. Donelaičio gimtuosius Lazdynėlius kažkodėl dar tylima. Norėtusi, kad šių dviejų vietų tvarkymo darbai vyktų kompleksškai.

Pastaraisiais metais keletą kartų teko pabuvoti Lazdynėliuose — mūsų literatūros pradininko Kristijono Donelaičio gimtinėje. Žingsniuodamas buvusio kaimelio keliuku, visados prisimeni mums nežinomą, bet spėjamą dainiaus vaikystę. Šiandien Lazdynėlių žemėje nesimato jo pėdų, nesimato jo senelio Hanso bei tėvo Kristupo nuveiktų darbų. Tik bebaigiančios nykti kapinaitės byloja, kad čia praeityje kaimo būta, o to kaimo įkūrėjas, kaip teigia archyviniai dokumentai, buvęs poeto senelis Hansas Donelaitis. Jis, jo sūnus Kristupas, poeto Kristijono tėvas, be abejo, čia ir palaidoti.

Užsukęs į išraustas, krūmokšniais apaugusias kapinaites, aiškiai matai, kad jas prieš gerą dešimtmetį nesąmoningai, o gal bloga valia, melioratorių norėta sunaikinti. Apmaudu, kad vieta, kurioje ilsisi garsiojo Europos XVII a. rašytojo realisto protėvių palaikai, iki šiol nesulaukė reikiamos pagarbos.

Tik archyviniai dokumentai šiandien primena tuos, anot K. Donelaičio, "barzdokus" laikus, primena, kad būta čia mažo kaimelio, kuriame, be Hanso Donelaičio, dar gyveno Pričkus, Vilošaitis ir Kristupas Pavevaitis. Kaimelis įsikūrė prieš 1709-1710 metų maro epidemiją. Iš pavardžių matyti, kad visi trys naujakuriai buvo lietuviai. Jie ir jų vaikai ilsisi šioje žemelėje. Ir tik Kristijonas, palikęs gimtinę, išklydo į pasaulį. Bet čia liko jo sesuo, liko jos palikuonys, o molžemyje — Donelaičių kaulai. Todėl nejučia ir skverbiasi mintis, kad ši vieta turėtų būti pagarbiai priminta šalies ir Europos dailiojo žodžio mylėtojams bei puoselėtojams. Kadaisė tai ir buvo padaryta.

Vieno didžiausių poeto biografijos tyrinėtojų, vokiečių tautosakininko ir etnografo, Leipcigo universiteto profesoriaus F. O. Tecnerio (1863-1919) pastangomis 1896 m. balandžio mėn. Lazdynėliuose, spėjamoje Kristijono Donelaičio gimtinės vietoje, nedidelio Belovo dvarelėlio parke, buvo atidengtas poeto atminimui skirtas paminklinis akmuo, o prie plento Kaunas—Kalingradas dar ir Antrojo pasaulinio karo išvakarėse stovėjusi rodyklė į K. Donelaičio gimtinę.

Lietuvoje gyvenantiems poeto kūrybos gerbėjams K. Donelaičio gimtinė ir toliau yra nepamirštama, ją retkarčiais aplanko viena kita ekskursija, pavieniai keliautojai. Nesutvarkytų Lazdynėlių niekas nereklamuoja, todėl norintys patekti į K. Donelaičio gimtinę dažnai nuklysta į kitas vietas.

RAŠYTOJUI M. SLUCKIUI PETRO CVIRKOS PREMIJA

Rašytojas Mykolas Sluckis už romaną "Medžliepis" apdovanotas Petro Cvirkos premija.

Lietuvos valstybinio agropramoninio komplekso darbuotojų profsąjungos komiteto įsteigta Petro Cvirkos premija skiriama kas treji metai už geriausius literatūrinius kūrinius kaimo gyvenimo tematika.

"ALTORIŲ ŠEŠĖLY" — VOKIŠKAI

Leipcige (VDR) išleistas Vinco Mykolaičio - Putino romanas "Altorių šešėly". Knygos viršelyje — M. K. Čiurlionio paveikslas reprodukcija. Mūsų klasiko kūrinių į vokiečių kalbą išvertė I. Breving.

Šiomis dienomis "Altorių šešėly" gavo Vilniaus "Draugystės" knygynas. Kartu į jį iš VDR atkeliavo dar dvi anksčiau vokiškai išleistos knygos — tai Avyžiaus romanai "Chameleono spalvos" ir V. Kubiliaus sudaryta "Dviejų šimtmečių lietuvių poezijos" antologija. (Tiesa)

PRAKARTĖLIŲ MEISTRAS

Vilniuje gyvena toks broliukas Stasys Pečkevičius, kuris yra pasižymėjęs kalėdinių prakartėlių kūrėjas. Jo suprojektuotomis prakartėlėmis džiaugiasi ir didžiuojasi ne viena Vilniaus ir Kauno bažnyčia. Ypač graži prakartėlė buvo Kauno katedroje. Čia įdedame katedros lankytojų pasisakymus apie tą prakartėlę.

Redakcija

Labai gaila, kad baigiasi kalėdinis laikotarpis ir greitai bus išardyta prakartėlė su visu ją supusiu fonu ir grožiu. Maža pasakyti — grožiu. Arkikatedros prakartėlė — tai grandiozinis meno kūrinys, kuriame tiek subtilumo, gamtos grožio, kompozicijos ir t.t. Prie šio kūrinio gali sustoti kasdien, žiūrėti, gerėtis, ir niekad neatsibosta. Ji kelia nuostabą, ir galvoji, ką gali sukurti kūrybinga žmogaus dvasia ir Dievą mylinti širdis! Kiek čia reikia išankstinio pasiruošimo: surinkti tiek samanėlių, sudžiovinti gyvų gėlių bei žalumynų, jiems suteikti naują spalvą ir formą, juos įkomponuoti į bendrą kalnų peizažą, surandant kiekvienam savo vietą. O kur dar apšvietimo ir elektrizacijos darbai! Stovi ir galvoji, kiek čia įdėta darbo, triūso, sumanumo ir aukos, kurią tikrai įvertinti gali tik Dievas.

Ši prakartėlė patenkina visus: ir mažuosius lankytojus — vaikus, ir labai išprususius, ir meno gerbėjus, ir tuos, kuriems žodžiai apie Dievą yra nesuprantami ar negirdėti.

Šiais metais akį patraukia ir maloniai nuteikia nauja, graži Švenč. Mergelės Marijos statula. Į ją norisi žiūrėti ir žiūrėti. O Kūdikėlio Jėzaus švelnus šypsnyš taip iškalbingai liudija apie Dievo artimybę žmogui ir apie ramybę jam pasiduodant.

Mažieji čiułbuonėliai savo linksmu čirškėjimu ir kartais net krykštavimu taip jau stengiasi džiuginti ne tik lankytojus, bet ir patį Kūdikėlį.

Atsisveikinant su nuostabia prakartėle, norisi padėkoti nepailstančiam menininkui už jo kūrybinę mintį, pastangas, neįkainojamą triušą ir tą kilnų norą grožiu praskaidrinti žmonių sielas ir jas pakelti aukščiau visų žemės raistų bei tamsumų. Tegul jam prakartėlės Kūdikis už viską užmoka dieviškomis dovanomis ir tesuteikia jėgų bei sveikatos dar ilgai darbuotis toje srietyje.

Dėkojame kino operatoriui, kuris davė progą geriau pažinti Kristaus asmenybę, išžiūrėti į jo žavų asmenį, gyvenimiškai skaityti Evangeliją. Šios vaizdinės priemonės kiek daug gero paliko žmonių sielose!

Dėkojame arkikatedros administracijai, kad suteikia progą žmonėms prie šitokios prakartėlės atsigaivinti, pasidžiaugti, pagilinti religinį gyvenimą, o kitus gal tik užvesti ant gero kelio. Gerasis Dievas teatlygina visiems pagal jų nuopelnus iš savo malonių išdo!

Arkikatedros lankytojai

O kitas lankytojas savo laišką užbaigia šiais žodžiais: “Kaip *Žalgiris* išgarsino Lietuvą, taip ši prakartėlė — Kauną. Ja stebisi užklydę turistai ir iš kitų respublikų bei kitų valstybių”.

■ Nikaragvos prezidentas Daniel Ortega paprašė savo stipriausią kritiką kard. Miguel Obando y Brave tarpininkauti, ieškant susitarimo tarp vyriausybės ir sukilėlių, vadinamų “Contras”.

Skyrių tvarko JUOZAS VAIŠNYS, S.J.

VEIKSMAŽODŽIO IMTI SEMANTIKA

Daugelis mūsų žodžių yra vartojami įvairiomis reikšmėmis. Jau seniau esame rašę apie veiksmažodį *pristatyti*, apie įvairias jo reikšmes, pvz.: *pristatyti kėdę prie stalo, pristatyti ką nors prie darbo, pristatyti apdovanojimui, pristatyti kokią nors asmenį* ir t.t. Dabar pakalbėsime apie veiksmažodį *imti*, kuris vartojamas daugeliu labai skirtingų reikšmių. Nurodysime įvairias šio žodžio reikšmes, iliustruodami pavyzdžiais iš gyvosios kalbos.

1. *stverti, čiupti rankomis ar kokių įrankių*: Jeigu imi, tai imk greičiau. Valgių rankomis neimk. Mesk laiškelį rašyti, imk grėblėlį taisyti. Ėmė Joną už krūtų ir trenkė į žemę. Imsiu tavo žodį ir širdin dėsiuos. Ima jį dievai! Liga ima ir jaunikius, ir stiprius vyrus. Šiandien žuvys labai ima. Nutvėrė dalgį ir ėmėsi pradalgio. Imk ir mane drauge su savim.

2. *valyti, doroti derlių*: Šią savaitę imam pievas, kitą savaitę imsime runkelius.

3. *vesti* (žmoną): Tokios tinginės niekas neims. Aš tave imu už savo vyrą.

4. *samdyti*: Imk mane už berną.

5. *parduodant prašyti kainos*: Kiek imi už tą arklį?

6. *nuomoti*: Jis mieste ima kambarį.

7. *šaukti, mobilizuoti*: Jau naujokus ima į kariuomenę.

8. *pjauti, rėžti, kirpti*: Šis peilis gerai ima. Jau dalgis visai neima, reikia pagaląsti.

9. *rungtis, ristas, eiti imčių*: Einam imtis — pamatysi, kad aš tave paguldysiu ant

menčių. Jau juodu visą valandą imasi, ir nė vienas nelaimi.

10. *pradėti*: Atėjo ir ėmė ginčytis. Jau ima grybai augti. Iškrito vaikas iš lovos ir ėmė rėkti. Jau mūsų krašte ima mūrinius namus statyti. Ką gi tu, dukrele, darytum, jeigu aš imčiau staiga ir numirčiau?

11. *traukti į save*: Drabužis ima dulkes.

12. *pradėti ką nors jausti*: Mane ima baimė. Ji ima pyktis.

13. *fotografuoti, traukti*: Jis moka fotografijas imti. Nuimk mane, man reikia pasui fotografijos.

14. *su kitu veiksmažodžiu ir jungtuku "ir" žymi veiksmo staigumą*: Ėmė ir pasakė. Ima ir atsidaro durys. Ima ir pradeda lyti.

15. *susirūpinti*: Ji per daug viską ima į galvą. Neimk į galvą — viskas bus gerai.

Paminėjome čia keliolika atvejų, bet jų yra ir daugiau. Kalbant apie kai kuriuos posakius su veiksmažodžiu *imti*, ne visuomet yra visiškai aišku, ar jie yra lietuviški, ar vertiniai iš kitų kalbų. Pavyzdžiui, *Lietuvių kalbos žodyne* (didžiajame) duodami net tokie vartotini pavyzdžiai: *Projektavimas ima daug laiko. Sviestas jėma druską. Retan skietan suvertas audeklas jėma daug ataudų*. Šie pavyzdžiai yra paimti iš gyvosios liaudies kalbos, nors jie atrodo kaip vertiniai. Tą pat galima pasakyti ir apie tokius pasakymus: *imti dušą, imti saulės ar purvo vonias* ir t.t. Kai kuriuose žodynuose galima rasti šiuos posakius.

■ Motinos Teresės įsteigta Artimo Meilės vienuolija jau turi 2500 narių. Jos darbuojasi net Rytų Vokietijoje, Lenkijoje, Kuboje, Nikaragvoje, Jugoslavijoje. Dar vis negauna leidimo atidaryti savo vienuolyną Sovietų Sąjungoje, kur jos norėtų slaugyti nukentėjusius Černobylio sprogime.

■ Maironio gimimo 125 m. sukaktis lapkričio 1 d. Kaune paminėta su dideliu pasisekimu. Dalyvavo 8000 žmonių. Vidurdienį Kauno katedroje įvyko pamaldos. Šventoriuje ir apylinkės gatvėse susirinko apie 3000 žmonių. Giedojo Maironio parašytas religines giesmes ir dainas. Buvo deklamuojami Maironio eilėraščiai. Kalbose iškelta poeto asmenybė, tikėjimo ir tėvynės meilės įkvėpta jo kūryba.

KODĖL MOTERYS PLEPSNĖS UŽ VYRUS?

Nuo seno moterys laikomos plepsnėmis už vyrus. Kodėl? Grupė Vakarų vokiečių ir anglų mokslininkų mano, kad "kalbos centras" moters smegenyse užima didesnę plotą negu vyrų. Be to, jų balsas stygos tvirtesnės ir elastingesnės. Specialistai teigia, kad šis skirtumas atsiradęs ilgai, istoriniais laikais, kada moterys pasilikdavo namuose su savo vaikais ir turėdavo daug bendrauti, atsakinėdamos į begales klausimų.

JEIGU IŠNYKTŲ BITĖS...

Specialistai teigia, kad jei išnyktų bitės, tai žūtų daugiau kaip 100 tūkstančių rūšių augalų, nes nebūtų kam juos apvaisinti.

IŠTVERMINGA JAPONĖ

Dvidešimt aštuonerių metų japonė alpinistė Seikiči Kitamura 26 dienas išbuvo kalnų tarpeklyje. Kopdama į kalną, ji staiga neteko sąmonės. Kai atsipeikėjo, pasijuto esanti 300 metrų gylio tarpeklyje. Ji buvo smarkiai susižalojusi. Beveik mėnesį ji išgyveno tame tarpeklyje be jokio maisto, gėrė tik nedidelio upeliuko vandenį. Ją išgelbėjus ir mediciniškai patikrinus, pasirodė, kad toks ilgas badavimas ne per daug atsiliepė jos sveikatai.

KĄ VALGĖ SENOVĖS EGIPTEČIAI

Vokiečių žurnale "Altertum" rašoma, kad mokslininkams pasisekė gauti naujų žinių apie senovės egiptiečių mitybą. Jų maistas buvo daug įvairesnis, negu iki šiol manėme. Pagrindinis produktas buvo duona. Egiptiečių kalboje duona vadinta 58 skirtingais žodžiais, taigi jos būta įvairių rūšių. Dažnai valgyta virta ar kepta žuvis. Ji taip pat būdavo džiovinama bei sūdoma. Jau tada buvo delikatesu laikyti kai kurių rūšių ikrai. Maistas buvo įvairinamas žalumynais bei daržovėmis: salotomis, ridikėliais, agurkais, arbūzais. Mėsa buvo valgoma tik šventėms. Ypatingas skanumynas — kepta žąsis. Beje, mėsa valgė tik aukštesnieji sluoksniai. Desertui — medus ir įvairiausių vaisių sirupas.

DARŽOVĖS — VAISTAS NUO VĖŽIO

Kasdien valgantiems daržoves yra mažiau pavojaus susirgti vėžiu. Tokią išvadą padarė japonų onkologai (onkologija — mokslas apie navikų susidarymą ir gydymą). Prieš 20 metų 122 tūkstančiai vyresnių kaip 40 metų gyventojų buvo apklausti, kaip gyvena ir maitinasi. Pagal tai jie buvo suskirstyti į 16 grupių. 1985 m. buvo patyrinėtas visų šių grupių mirtingumas. Iš 30 tūkstančių per tą laiką mirusių 8 tūkstančiai mirė nuo vėžio. Alkoholikų, rūkančiųjų ir mėsą valgančiųjų grupėse mirtingumas nuo vėžio buvo du kartus didesnis negu “daržovinių” grupėje.

ILGIAUSIAS PASAULYJE KELIAS

Pats ilgiausias pasaulyje autobusų kelias yra Australijoje — jis kerta visą žemyną nuo Perto iki Melburno. Ši 6500 km kelią autobusai nuvažiuoja per 62 valandas.

SIPENDIJA NERŪKANTIEMS

“Jei švedų studentas mokosi Osle ar Kopenhagoje ir nori gauti stipendiją, jis privalo nerūkyti” — paskelbė stipendijas skiriantis fondas. Tai ne vienintelis tokio pobūdžio nutarimas. Suomijos aviacijos kompanija uždraudė rūkyti vidaus linijų lėktuvuose. Jos patirtį perėmė Norvegija. Skandinavijos šalių profsąjungų vadovai rengiasi svarstyti priemones rūkymui darbo vietose apriboti.

LIMONADAS IŠ JŪROS VANDENS

Neseniai Prancūzijoje pradėtas pardavinėti ne paprastas limonadas. Jis saldžiai sūrus ir keistoko kvapo. Reklama sako, kad naujasis gėrimas turi gydomųjų savybių. Jo receptas laikomas paslaptimi. Tik žinoma, kad limonado sudėtyje yra 10% jūros vandens ir vandens augalų sulčių. Gėrimo išradėjas tvirtina, kad jo limonadas netrukus užkariaus visą pasaulį.

ALKOHOLIS IR TABAKAS

Šveicarų narkologai, ištyrę 7341 devyniolikmetį jaunuolį, nustatė, kad kuo žemesnis išsimokslinimo lygis, tuo daugiau vartojama alkoholinių gėrimų ir tabako.

ESTIJOJE SAUGOMOS PELKĖS

Estijoje paskelbta draustiniu daugiau kaip 1000 kvadratinį kilometrų klampių pelkių. Saugomosios pelkės yra pagrindinis gamtinis Estijos ežerų ir upių vandens palaikymo rezervas. Ten auga retų augalų, o švendrynuose peri daug retų rūšių vandens ir balų paukščių. Tame draustinyje saugomi natūralūs spanguolynai ir įveisiamos spanguolių plantacijos. Šiuo metu Estijos saugomų teritorijų plotas sudaro beveik dešimtadalį visos šalies ploto.

NE VISKAS TĖVYNĖJE ŠVIESU

Gediminas Vakarīs “Laiškams lietuviams” paruošia kasdienių įvykių Lietuvoje apžvalgą. Šviesesnių ir tamsesnių; o skaitytojams viskas įdomu. Jis nepolitikoja ir nepolemizuoja su tenykščia spauda; pateikia mums iš gyvenimo faktų, kurie patys kalba.

Pavyzdžiui, vien iš 1987 m. lapkričio numerio sužinome: iš riedančio po provinciją “Vežimų” teatro skamba poezija ir liaudies dainos; plinta degtinariai, netvarkingas javų nuėmimas, žmonės sunkiai gauna telefonus ir taip toliau. Nurodoma vietovės, net vardai, taigi ne iš piršto išlaužta.

Turizmas, giminių laiškai, šiek tiek spauda — pasotina žinių iš Tėvynės troškimą. Literatūrą sekti galime iš negausiai gaunamų knygų ir iš Lietuvos katedros išėivijoj, kuri uoliai studijuoja tenykščius autorius ir juos komentuoja mūsų spaudoje.

AFRIKOS BRAKONIERIAI

Centrinės Afrikos Respublikos prezidentas Andrė Kolingba ėmėsi asmeniškai vadovauti kovai su brakonieriais. Malūnsparnį, kuriuo skrido prezidentas, brakonieriai apšaudė iš automatų. Tik po ilgesnio susišaudymo gamtosaugininkams pavyko suimti 24 nusikaltėlius ir konfiskuoti grobį — 220 dramblio ilčių. Vakarų šalyse vėl įsigalėjo dramblio kaulo dirbinių mada, kuri brangiai atsieina Afrikos gamtai. Vien per pastaruosius dešimt metų dėl barbariško brakonieravimo Centrinėje Afrikos Respublikoje iš buvusių 80 tūkstančių dramblių liko tik 15 tūkstančių.

SPALVOS IR APETITAS

Medicininiais tyrimais išaiškinta, kad spalvos turi reikšmės apetitui. Štai raudonos, oranžinės ir geltonos spalvos indai ir lėkštės žadina apetitą. Žydra ir žalia spalva jį slopina. O pačios neapetiškiausios spalvos yra žalsva, blyški rožinė, tamsiai žalia, tamsiai pilka ir balta.

Yra, deja, žmonių čia, kurie mažai kuo besidomi ir mažai ką skaito. Yra gi ir entuziastų, kuriems ne vien kultūrinis bendravimas su tauta rūpi, o ir žengti toliau — už okupacinės zonos. . . Ne stengiantis tautą iš jos laisvinti, o ją niveliuoti. . . Sutikti pamažu, lyg jos nebebūtų. Lyg mūsų Tėvynėj viskas gerai; tik jai padėkime materialiai, tik talkinkime sutvarkyti Gedimino kalną (nors virš jo tebėra raudonoji vėliava. . .).

Tokio liūdno atvirumo iš mūsų šviesiųjų žmonių, nebepaisant net okupacijos statuso, yra, deja, apščiai; ir ji kartojasi vis naujais kluptelėjimais. . . O kaip su “atvirumu” iš anos pusės?

“Tėviškės žiburiuose” poetė-menininkė Edita Nazaraitė, neseniai išstrūkusi iš Lietuvos, įžvalgiai atsiliepia į Z. V. Rekašiaus straipsnį “Akiračiuose” (“Tėv. žib.” lapkričio 10 d. numeris, 1987 m.; “Akiračiai” — 8 nr., 1987 m.) “Kas bėga iš paskos?” — atklausia ji Rekašiaus išvedžiojimą apie išėivijos nesorientavimą “laisvėjančioje” Sovietijoje, anot jo, “bėgimą iš paskos”, kai Amerikos didžioji spauda, girdi, jau į tai orientuojasi. Edita Nazaraitė drąsiai jam oponuoja: Gorbačiovo persitvarkymo “atvirumai” ir demokratizacija — tik padailinimui, užlopymui prakiurusios socialistinės ekonomikos. . . Tebekaltinami naciai nusikaltėliai po 40 metų, o kas kaltins ir teis per 70 metų siautėjusius komunizmo barbarus? Leninistinė partija lietuvių kultūrai, ne vien ūkiui, padarė milžinišką žalą. O kas lietuvių kultūrinės problemas, kas pokarinį siaubą Lietuvoj labiau pažįsta? Neseniai iš ten, iš tų baisių įvykių centro, išstrūkusi Nazaraitė, ar mokslininkai mūsų turistai, “Gimtojo krašto” svečiai?

Kalbant apie pačias gyvenimo apraiškas, kaip ir Gediminas Vakarais mums jų pateikia “Laiškuose lietuviams”, gali pridėti ir iš savo patirties.

Daugiau kaip pusmetis aiškiai trukdoma korespondencija: giminės negauna nuotraukų nei laiškų; pažįstami negauna sveikinimų; anksčiau gauta periodika nebeprasiekia mūsų namų. . . Periodika, kurią užsakė mūsų adresu giminės. Giminių išsiųstos dvi vertingos knygos (net per “Tėviškės draugiją”) jau šeši mėnesiai nepasiekia mūsų adreso Amerikoje.

Ir kodėl? Galime tik spėti. . . Tie korespondencijos trukdymai prasidėjo po mano leidinio pasirodymo (kuriame išsakyta vien tiesa iš kelionės į ok. Lietuvą!). Gorbačiovo atvirumas? Vilniaus ir Kauno komunistų atvirumas? Pamirškim! Nė už “apskrito stalo” jo neišgautum. . . Jei negalimas net kultūrinis bendravimas, tai ko kito gali tikėtis?

Rašytoja

Algiukas giriasi draugui:

— Greitai aš tikiuosi sulaukti mažo broliuko.

— Kaip tu tai žinai?

— Pernai, kai sirgo mama, aš sulaukiau sesutės. O dabar susirgo tėvelis.

~ ~ ~

Močiutė siūlo anūkėliui morką:

— Valgyk, vaikeli, tai išdygs dantukai sveiki ir gražūs.

— Ar tokie auksiniai kaip tavo?

~ ~ ~

Žvėryne berniukas labai domisi meškomis. Jis klausia sargą:

— Ar naktį meškoms nuimat tuos sunkius kailinius?

— Būtų gerai, — pritaria sargas, — tik jų gaurai taip susivėlę, kad negaliu rasti sagų. . .

~ ~ ~

Pašto tarnautojas pasveria berniuko atneštą laišką ir sako:

— Tavo laiškas per sunkus. Reikia daugiau ženklų priklijuoti.

— Jeigu dabar per sunkus, — atsako nustebęs berniukas, — tai kas bus, jeigu dar daugiau ženklų priklijuosiu?

~ ~ ~

Amerikos kongrese du atstovai smarkiai susikirto dėl bedarbių pašalpos didinimo.

— Tai ką, manai, kad aš kvailys? — klausia įkaitęs demokratas.

— Visai ne, — atsako respublikonas, stengdamasis būti mandagus, — bet aš visuomet galiu klysti.

~ ~ ~

Vienoje byloje susiginčijo du advokatai. Vienas buvo mažo ūgio, o kitas gana aukštas. Tas aukštasis sako mažajam:

— Aš tave galėčiau įsidėti į savo kišenę!

— Tada tu kišenėje turėtum daugiau proto negu savo galvoje! — atkirto mažasis.

~ ~ ~

Teatre vaidinimo metu dvi poniutės tarpusavy gana garsiai šnekučiuojasi. Netekęs kantrybės prieš jas sėdėjęs vyriškis atsisuka ir sašo:

— Labai atsiprašau, bet aš nieko negaliu girdėti.

Viena kalbančiųjų jam piktai atkerta:

— O kam tamstai reikia girdėti, ką mudvi kalbame?..

~~~~~

— Norėčiau padovanoti vieną savo paveikslą labdarių įstaigai. Gal galėtumėte patarti kuriai?

— Neregijų prieglaudai.

TRUMPAI IŠ VISUR

■ Austrijos katalikų jaunimo laikraštis "JA" kreipėsi į Sovietų Sąjungos min. pirmininką Ryškovą, kuris tada lankėsi Austrijoje, prašydamas laisvės Ukrainos katalikams ir prašydamas Lietuvos katalikams grąžinti Klaipėdoje pasistatytą Taikos karalienės bažnyčią, grąžinti Vilniaus katedrą ir Šv. Kazimiero bažnyčią. Prašė laisvės Lietuvos vaikams pasinaudoti religiniu mokymu bei auklėjimu. Apgailėstavo, kad dar vis nėra paleidžiami kunigai A. Svarinskas, S. Tamkevičius, J. Kastytis Matulionis bei nemaža pasauliečių.

■ Vatikano laikraštis "L'Osservatore Romano" paskelbė apie 16-kos naujų kunigų iššventinimą Lietuvoje šių metų pradžioje. Dienraštis apgailestauja, kad daromi trukdymai į seminariją priimti norinčius įstoti kandidatus. Lietuvoje dabar jau esančios 156 parapijos be kunigo.

■ Jonas Paulius II 1988 m. rugsėjo mėnesį lankys penkias pietinės Afrikos valstybes: Botswaną, Lesotho, Swazilandą, Mozambiką ir Zimbabvę.

■ Arkiv. Paulius Marcinkus patraukė į teismą Doubleday & Co. leidyklą ir jų literatūrinį klubą už jo vardo neleistiną panaudojimą jų išleistoje knygoje: "The Name of the Father". Joje rašoma, jog arkivyskupas planavo Sovietų Sąjungos kompartijos gen. sekretoriaus Juri V. Andropovo nužudymą, kad apsaugotų popiežių Joną Paulių II nuo naujo atentato. Byla iškelta Niujorke. Apie ją paskelbė "The New York Times" rugsėjo 23 d.

■ Tarptautinė tikinčiųjų organizacija — Vargo Bažnyčia — pabaigoje metų švęs 40 m. savo veiklos sukaktį. Ji daugiau žinoma vardu Kirche in Not. Praeitais metais paremti priespaudą kenčiančiai komunistiniuose kraštuose Bažnyčiai šį organizacija surinko 42 mil. dolerių. Šiomet tikisi aukas padidinti. Organizacijos centras yra Vakarų Vokietijoje, Koenigsteine. Daugiausia aukų surenkama JAV-se, Kanadoje ir Australijoje.

■ JAV katalikai per vyskupų vadovaujamą vaju padėti neturtingiems patiems apsirūpinti savo būtinais gyvenimo reikalais, įvairiems tokiems projektams paremti 1987 m. yra suteikę paramos 6,5 mil. dolerių. Paremta 216 projektų.

■ Motinai Teresei rugpjūčio 27 d. suėjo 77 m. amžiaus.

■ Sovietų Sąjungos psichiatrinėse ligoninėse, kaip skelbia Kestono kolegija, dar laikoma apie 30 asmenų, ten uždarytų už religinę veiklą. Liepos 10 d. paleistas Alexander Riga, Maskvoje vadovavęs ekumeninei krikščionių grupei, psichiatrinėje ligoninėje kai kurį laiką laikytas po nuteisimo 1984 metais.

■ Komunikacijos srity pasišventusios darbuotės vienuolės Šv. Pauliaus dukters išleido krikščioniškos muzikos plokštelę, pavadintą "No Greater Love". Jos suplanavusios išleisti naują krikščioniškos muzikos seriją — Krystal Records.

■ Loyolos universiteto medicinos centre, Čikagoje, jau šimtui ligonių padaryti kito žmogaus širdies persodinimai.

■ Vakarų Vokietijos vyskupų konferencija savo nauju prezidentu išrinko vysk. Karl Lehmaną. Jis vadovaus V. Vokietijos vyskupams vieton ligšiolinio prezidento kard. Joseph Hoffnerio.

■ Haiti sostinėje Port-au-Prince spalio 13 d. buvo nušautas Yves Volel, 53 m., kai jis ties policijos būstine sakė kalbą, reikalaujamas paleisti vieną politinį kalinį. Jis buvo krikščionis demokratas, kandidatas į prezidentus. Įtariama, kad nušovė policija.

■ JAV jūdų vadovė Coretta King, Martin Luther King našlė, savo ir Luther Martin King fundacijos vardu pasiuntė raštą Sovietų Sąjungos ambasadoriui Vašingtone Dubrinui, prašydamą, kad Sovietų vyriausybė išlaisvintų kun. Alfonsą Svarinską. Rašte pažymėjo, kad jis yra religinės laisvės gynėjas Lietuvoje ir vienas iš Tikinčiųjų teisėms ginti komiteto steigėjų. Atkreipiamas dėmesys, kad kun. Svarinskas jau yra iškalbėjęs 12 metų už tikinčiųjų teisių gynimą.

■ Arkiv. Jonas Bulaitis popiežiaus paskirtas prancūzų Irane. Jo įstaiga bus sostinėje Teherane. Iki šiol arkiv. Bulaitis ėjo popiežiaus nuncio pavidu Cent. Afrikos respublikoje, Čade ir Konge.

■ Vatikano dienraštis skelbia, jog Lietuvoje nuo šių metų pradžios net 46.000 asmenų pasirašė peticiją, kad būtų grąžinta laisvė kalinamiems kunigams: Alfonsui Svarinskui, Sigitui Tamkevičiui ir Jonui Kastyčiui Matulioniui. Toje peticijoje prašoma leisti vysk. Julijonui Steponavičiui grįžti iš tremties į Vilnių ir eiti savo pareigas.

■ Poeto Antano Vienažindžio, kunigo, skulptūra atidengta Mažeikiuose.

■ Ukrainos Katalikų Bažnyčios tremtyje sinodas įvyko Vatikane. Dalyvavo 16 ukrainiečių vyskupų. Buvo peržvelgta sunki dabarties Ukrainos Bažnyčios padėtis. Svarstyta, kaip geriau paminėti 1000 metų sukaktį nuo krikščionybės įvedimo Kieve, Ukrainoje. Sukakties minėjimas įvyks 1988 m.

■ Jonas Paulius II spalio 18 d. paskelbė šventaisiais 16 Japonijos misininkų, nukankintų prieš 350 metų.

■ Latvijos kardinolas, Rygos arkivyskupas J. Vainodis dalyvavo pasaulio vyskupų suvažiavime Vatikane. Jį atlydėjo vysk. padėjėjas Janis Cakuls ir dar du kunigai.

■ Amerikos katalikų universiteto laisvųjų ir gamtos mokslų fakulteto dekanu išrinktas dr. Antanas Sužiedėlis. Jis šiame universitete dėsto nuo 1960 m. psichologiją. Per 9 metus buvo psichologijos departamento vadovas.

■ Kongresmenas C. Ballinger, 51 m., resp., pasiūžo skristi į Nikaragvą ir nugabenti ten trūkstamas dalis katalikų radijo stočias.

■ Prez. Reaganas ir JAV Švietimo sekretorius W. J. Bennett pagyrė 271 mokyklą už gerą mokymą ir auklėjimą. Tarp jų įskaitė ir 3 katalikų mokyklas.

■ JAV liuteronų pastorius Richard Neuhaus Niujorke pareiškė, kad katalikai, laikydamiesi savo tradicijų, gali suvaidinti svarbų vaidmenį, Amerikai tęsiant savo demokratinį gyvenimą.

■ Kinijoje pirmą kartą po kultūrinės revoliucijos įšventinti 6 nauji seminaristai, baigę Šešane, netoli Šanchajaus miesto, 1982 m. atidarytą seminariją. Kartu įšventinti du vyresnio amžiaus vyrai, kurie, prasidėjus kultūrinei revoliucijai prieš 30 metų, turėjo nutraukti savo studijas. Šešano seminariją yra baigę ir šventimus gavę iš viso 17 naujų kunigų. Dabar teologijos mokslą tęsia 108 auklėtiniai. Naujais mokslo metais numatoma įšventinti 30 naujų kunigų.

■ Nikaragvoje pradėjus veikti katalikų radijo stočias, kai po įžanginės muzikos buvo rengiamasi perduoti informacijas, valstybės cenzorius paskambino telefonu ir uždraudė perduoti žinias, kurios nėra cenzūros peržiūrėtos. Žinių programoje buvo informacija apie Nikaragvos prezidento Guatemaloje pasirašytą amnestiją. Katalikų radijo stotis buvo uždaryta 1986 metais.

■ Niujorke parduotas už 39 mil. dol. Gutenbergo 1455 m. išspausdintas Šv. Raštas. Buvo išspausdintas Vokietijoje, Mainze.

■ JAV katalikų vyskupų konferencija pakvietė katalikus jungtis prie Lietuvos katalikų maldų į Mergelę Mariją už kenčiančią Lietuvą.

■ Pasaulio vyskupų suvažiavimas Vatikane spalio mėnesį ypač svarstė pasauliečių vaidmenį Bažnyčioje. Suvažiavo 233 vyskupai ir dar dalyvavo 54 pasauliečiai stebėtojai, keturios seselės vienuolės ir du kunigai. Taipgi buvo 20 sekretorių užrašinėti posėdžių eigą. Suvažiavime dalyvavo ir Lietuvos vyskupų konferencijos pirmininkas arkiv. Liudas Povilonis. Suvažiavimas tęsėsi nuo spalio 1 iki 30 d. Buvo padaryti 54 pasiūlymai, daugelis jų liečia moterų dalyvavimą sielovados darbuose. Pasiūlymai perduoti popiežiui Jonui Pauliui II; jis juos panaudojo, skelbdamas galutinį sprendimą. JAV Katalikų Bažnyčios praktika sinode susilaukė nemažo prieilankumo. Linkstama plėsti moterų dalyvavimą sielovados pastangose.

■ Prahos arkiv. kard. Tomasek pareiškė protestą, kam Čekoslovakijos valdžia stojantiems į vienintelį Čekoslovakijoje veikiančią Litomerice teologijos fakultetą įsakė raštu duoti patvirtinimą, kad nepriklauso jokiai vienuolijai ir nėra įsipareigoję ateityje tapti vienuoliais.

■ Vengrijoje popiežius paskyrė du naujus arkivyskopus ir du vyskopus.

■ Į Vatikano vyskupų sinodą atvykę du Vietnamo vyskupai papasakojo apie didelius sunkumus, kuriuos ten turi pakelti tikintieji.

■ Vietname nuteista 5 m. kalėti viena seselė vienuolė už tai, kad padėjusi pabėgantiems.

■ Gary vyskupijos, Indianos valstijoje, kanclerė paskirta domininkonė seselė Helen Hayes. Ji perėmė pareigas iš pasitraukiančio kanclerio prel. John F. Morales, kuris tose pareigose išbuvo 13 metų. Seselė Hayes iki šiol buvo mokyklų patarėja Madison, Wis., vyskupijoje.

■ Medjugorje vietovę Jugoslavijoje, kur apsireiškianti Švč. M. Marija, nuo 1981 m. jau yra aplankę apie 10 milijonų žmonių, jų tarpe apie 10.000 kunigų. Speciali Bažnyčios komisija tiria tų įvykių pobūdį.

■ Popiežius Jonas Paulius II Bažnyčią valdo jau dešimtį metų. Buvo išrinktas spalio 16 d. prieš devynerius metus. Po išrinkimo vienoje savo audienčioje, susitikęs lietuvius, pareiškė: "Pusė mano širdies yra Lietuvoje".

■ Rytų Berlyne kard. Joachim Meisner pašventino ten pastatytą naują katalikų bažnyčią. Ji išaugo Marzahn priemiesty, kur yra įsikūrę apie 165.000 gyventojų, kurių 500 sekmadieniais reguliariai lanko bažnyčią. Iš 17 milijonų Vokietijos gyventojų katalikais pakrikštytų tėra apie 1.200.000. Lėšų bažnyčios statybai parūpino Šv. Bonifaco draugija Vakarų Vokietijoje, įsteigta remti katalikų veiklą Rytų Vokietijoje ir Skandinavijoje.

Juoz. Pr.

DVIDEŠIMT DEVINTASIS KONKURSAS

“Laiškai lietuviams” skelbia dvidešimt devintąjį straipsnio konkursą suaugusiems ir jaunimui. Temos laisvos, tik suaugusiųjų rašinys turi tikti “Šeimos” skyriui, o jaunimo — “Jaunimo” skyriui. Taigi reikia rašyti apie šeimų ir jaunimo problemas.

Suaugusiųjų straipsnis turi būti bent trijų “Laiškų lietuviams” puslapių (apie 1800 žodžių), o jaunimo — bent vieno “L.L.” puslapio (apie 600 žodžių). Pageidaujama, kad straipsniai būtų parašyti mašinėle. Konkurso dalyviai pasirenka temą, pasirašo slapyvardžiu, į atskirą vokelį įdeda savo tikrąją pavardę, adresą bei telefoną ir viską sudėję į didesnę voką, atsiunčia redakcijai iki 1988 metų kovo mėn. 1 dienos. Vėliau atsiųsti straipsniai nebus premijuojami.

Norėdami palengvinti pasirinkti temas, duosime keletą sugestijų. Suaugusieji galėtų rašyti, pavyzdžiui, apie tokius klausimus: Tėvai ir vaikai. Šeimos vargai ir džiaugsmi. Alkoholis ir šeima. Šeimos draugai. Šeimų griovėjai. Kaip sucementuoti šeimą, kad nesugriūtų. Meilė ir pavydas šeimoje. Mišrių šeimų problemos. Atlaidumas šeimoje: klysti — žmoniška, atleisti — dieviška. Tėvų problemos, vaikams kuriant mišrias šeimas. Senatvės problemos (ir tėvams, ir vaikams); ar senus tėvus laikyti namie, ar atiduoti į prieglaudą. Ar tarp dabartinių tėvų ir vaikų nėra susiaurėjęs kartų atotrūkis (generation gap).

Jaunimui: Kas turėjo daugiausia įtakos tavo gyvenime. Ar svarbu žinoti savo šeimos kilmę, šaknis. Ar jaunimo moralei turi daug įtakos filmai, televizija, spauda. AIDS epidemijos įtaka jaunimo moralei. Ko reikia, kad lietuvybė ilgiau išsilaikytų; kaip jaunimas gali padėti. Draugo reikšmė mano gyvenime. Paguoda, atlikus pareigą. Į ką kreipti dėmesį, renkantis gyvenimo draugą, -ę, pašaukimą, studijų sritį. Kaip naudingiausiai praleisti laisvalaikį. Sportas ir mokslas. Santykiai su tėvais. Ar religija yra našta, ar paguoda. Ar jaunimui naudinga aplankyti Lietuvą. Ar įmanoma lietuviška veikla be lietuvių kalbos.

Jau pats laikas rašyti straipsnius ir siųsti redakcijai, nes, laukiant paskutinių dienų, gali pritrūkti laiko.

EKSKURSIJA Į PIETŲ AMERIKĄ

Šių metų ekskursija į Pietų Ameriką bus nuo balandžio 28 iki gegužės 12 dienos. Aplankysime Rio de Žaneiro, San Paulo miestus bei Iguassu krioklius Brazilijoje ir Buenos Aires Argentinoje. San Paulo ir Buenos Aires yra didžiausios lietuvių kolonijos Pietų Amerikoje. Su jais susitiksimė ir pabendrausimė. Ekskursijos kaina — apie 1650 dol., bet, svyruojant doleriui, kaina gali šiek tiek pasikeisti. Registruokitės šiuo adresu: American Travel Service Bureau, 9727 S. Western Ave., Chicago, IL 60643. Tel. (312) 238-9787.

LAIŠKAI LIETUVIAMS — Tėvų Jėzuitų leidžiamas religinės ir tautinės kultūros mėnesinis žurnalas. Redaktorius — Juozas Vaišnys, S.J. Redaktoriaus pavaduotojas — Antanas Saulaitis, S.J. Redakcijos nariai: Danutė Bindokienė, Algirdas Grigaitis, Vytautas Kasniūnas, Nijolė Užubalienė, Gediminas Vakarīs. Administratorė — Aleksandra Likanderienė. Adresas: 2345 West 56th Street, Chicago, IL 60636. Telef. 312—737-8400. Nekaltai Pradėtosios Švenč. M. Marijos seserų spaustuvė, Putnam, Connecticut 06260. Metinė, prenumerata — 10 dol., atskiras numeris — 1 dol.